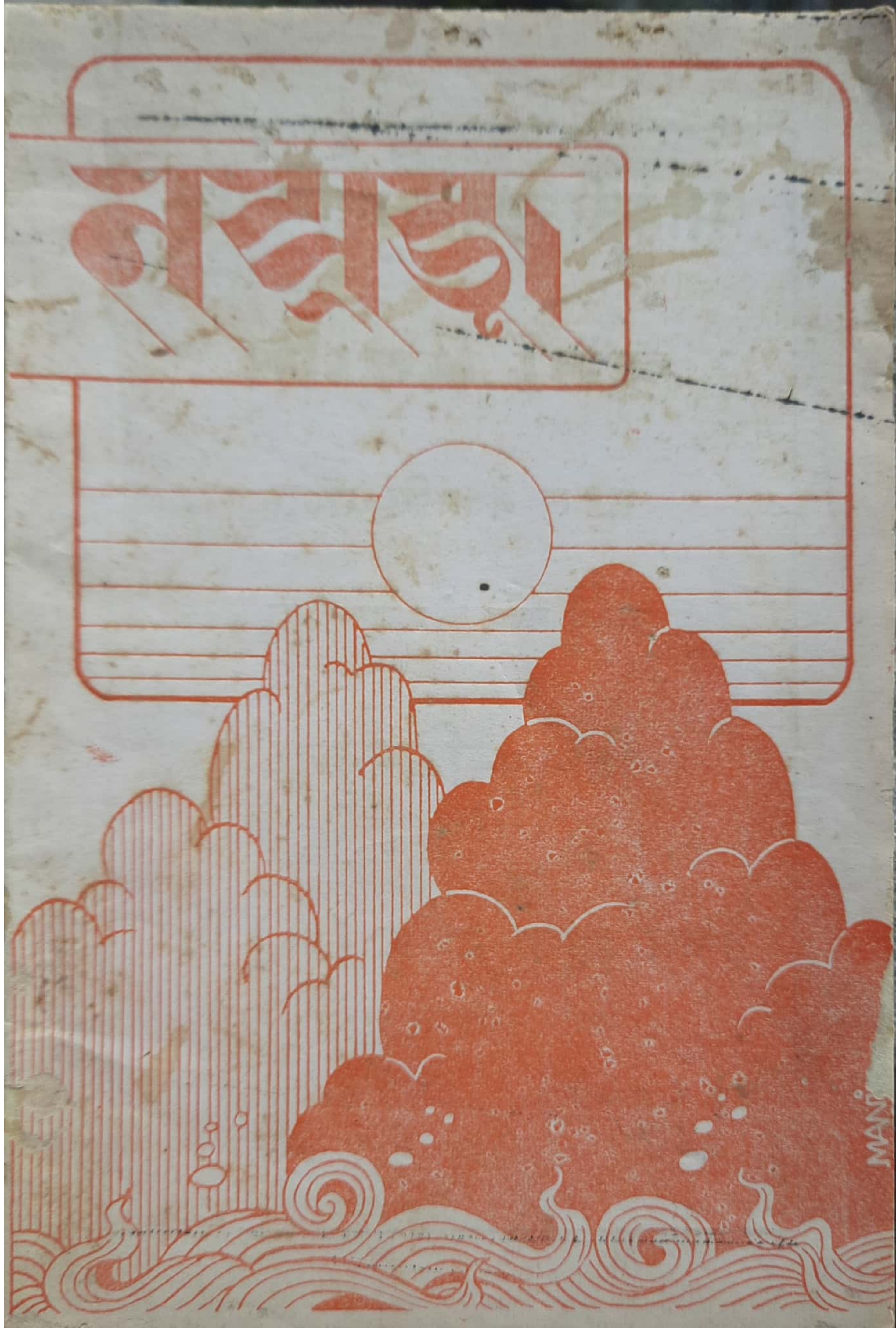

MANI

मोह्नी नखःया लसताय्

दुर्गा भवानिं

सकल नेपाःमि तयत

मनय तक्वं पुरेयाना बीमा

जिमिगु—भिन्तुना

नेपाल छाला उद्योग (प्रा.) लि.

परिवार

पो. ब. नं. १४०४

भैरहवा

तयूजू ९ च्यागूगु

१०३७

नेपाल सम्बत १०९९ कौला मोहनी

सम्पादक

नारद बज्राचार्य

व्यवस्थापक

जि. बि. जोशी

कन्हैयाकुमार सायूमि

पिकाक

म्ही म्ही ध्वः

स्वापू – कालिमाति

५/६० ये

दुजः

रामशरण सायूमि

मंगल सायूमि

राजेन्द्र महाजु

बुद्ध ज्यापु

म्हू – १.५०

सकल नेपाःमी तयत

मोहनी नखःया लसताय्

दुर्गा भवानिं

मनय् तक्व पुरययानाबीमा

जिमिगु-भितुना

चितवन कोइ नेपाल (प्रा.) लि.

फोन – १५२२४
१३८१५

३४३ प्यूखा त्वाः
ये॑ – ८

माध्यमिक तँया बीज गणित सफू व विद्यार्थीतय् भविष्य

—राजा कर्माचार्य

थनि च्यादँ न्ह्यो पुलांगु शिक्षाय् एक रूपता व स्तरीय खने मदुगु तायका न्हू शिक्षा योजना लागु याय् हःगु ख: । तर थौं तक नं थ्व न्हू शिक्षाया पाठ्य सफू एक रूपता व स्तरीय जुइ मफूगु तसकं दुःखया खँ ख: । खयतला इलय् ब्यलय् सफू स्तरीय यायेगु तातुनाः छुं सुधार जूसां बिद्यार्थीतसें थःगु संका निबारण याये फुगु धाःसा खने मदु । पाठ्य बस्तुया इकाइ समानता मदुगुलिं यानाः सन्तुलनया निम्ति गुलिं अनावश्यक खँयात लिकाय् माःगु खनेदुसा गुलिं आवश्यक खँ मगागु नं खनेदु ।

खास याना माध्यमिक तँया हिसाब सफूयात स्वयबलय् थुकथं अनावश्यक व द्वंत खनेदु–

१. अनावश्यक रूपं छगूहे सफुतिइ बहे खँ लिसा लिसा कया धयाच्वनीगु ।
२. आवश्यक खँ तोफिगु ।
३. सफुतिइ ज्ञान बिइ न्ह्यो लिसः मब्युसे न्ह्यसः जक न्यना तइगु ।

४. बिद्यार्थीतय्‌त छें ज्याया रूपय्‌ बिइमाःगु अभ्यास म्हो जुइगु ।

५. गणितिय खँग्वःत बवर्जस्ति छुं अंश जक पाय्‌छि जुइक संस्कृत वा नेपालिइ हिइका तइगु । व खँग्वय्‌नं एक रूपता मदइगु । गथेकि Median यात छगू सफुतिइ मध्यमा च्वया तःसा मेगुलिइ बिच रेखा च्वयातइगु । अथेहे Congurent यात छगुलिइ सर्बांग सम सा मेगुलिइ अनुरूप च्वया तइगु । थथे च्वःसां ह्लापाया सफुतिइ थथे च्वया, थुगु सफुतिइ थथे च्वयागु धका तकं सुचं मबीगु ।

६. थथेहे गणितिय चिंस नं एक रूपता खने मदु । गथेकि न्ह्यागु खँय्‌ नं बराबर जूगु चिंयात तगिं ८ या सफुतिइ तगिं ९ या सफुतिइ = व तगिं १० गूया सफुतिइ = बियातःगु दु ।

थुकथं नच्चागु न्ह्यपुयात वाला फ्वाला याय्‌गु ज्या जू वंगु दुसा मेखे तगिं १० खय्‌ इच्छाधिन हिसाब काः पिसं जक याय्‌ माःगु हिसाब यात तगिं ९ स अनिवार्य हिसाबय्‌ हे दुथ्याका तःगु दु ।

थथे सफुतिइ दुगु छुं यात खुगू खुगू संस्करण तक नं सुधार मयागुलि योजना बिद्‌तय्‌सं थःगु प्रयोग शालाय्‌ देया कर्णधार बिद्यार्थीतय्‌ भबिश्य नाप खेलबाद जक याना मच्वंला धैथें च्वंसा सफू च्वके धुंका व सफू गथे च्वं जाँचय्‌ याइगु बोर्ड गुलि निस्क्रिय धैगु खँयात नं प्रस्त बयं । उदाहरणया निम्ति तगिं ९ या बीजगणित सफूया छगू द्वयात थन न्ह्याब्वय्‌गु अप्रसंगिक जुइमखु ।

थीसं सिइ, लघुतम समापवर्त्य (ल. स. L. C. M.) व महत्तम समापवर्तक (म. स. = G. C. M.) निगू बिधि याये जिउ । बिधित थथे खः, (क) गुणन खण्ड बिधि व (ख) भाग बिधि । गुणन खण्ड बिधि ल. स. वा म. स, पिकायेबले लिसः गुणन खण्डतय्‌ रूपय्‌

ब:सा भाग बिधि यायेबले लिसः गुणन खण्डतय् रूपय् मवसे (क) बिधि पिबंगु गुणन खण्डतय् गुणनफलया रूपय् वइ । अर्थात् बिधि न्ह्यागु हे थजुइ बिउ पाय्छिगु लिसः छगू हे जक वइ । तर तगि ९ या बीज गणित सफुतिइ स्वंगु 4.5c या भाग बिधिइ याःथें अथवा वहे सफूया भाग बिधिया सुत्र कथं स्वंगू वा स्वंगुलि अप्पो अभिब्यञ्जकतय् (Expression) ल. स. पिकायेबले लिसः पाय्छि मजूगु पिदनिइ । अर्थात् भागबिधि व गुणनखण्ड बिधि ल. स. पिकायेबले व हे छगू हिसाबया लिसः छगू जक मजूसे निगू पिदनिइ । कारण थथे खः– थौं तक गुगु नं सफुतिइ खने मदुगु, गुगु नं नियमय् मदुगु स्वंगू अभिब्यञ्जकतय् ल. स. पिकायेत तप्यंक थ्व सफुतिइ निगू अभिब्यञ्जकतय्त जक छ्चले जिउगु सुत्र छ्चलाः उदाहरण 4.5c या हिसाब यानात:गु दु । थुलि जक मखसे, थ्वहे उदाहरण सिधयेवं, निगू या निगुलि अप्पो (यथे धायबले स्वंगू वा स्वंगुलि अप्पो धाये थें जुल) अभिब्यञ्जकतय् ल. स. तप्यंक व हे सुत्रं पिकायेगु लं क्यनात:गु दु ।

निगू जक अभिब्यञ्जकतय् लागि छ्चलेगु पाय्छिगु सुत्र थथे खः-

$$\text{ल: स.} = \frac{\text{निगू अभिब्यञ्जकतय् गुणन फल}}{\text{वहे निगू अभिब्यञ्जकतय् म. स.}} \quad \text{------------१}$$

तर सफुतिइ न्ह्यावको नं अभिब्यञ्जकतय् लागि छ्चलात:गु पाय्छि मजूगु सुत्र थथे खः–

$$\text{ल. स.} = \frac{\text{अभिब्यञ्जतय् गुणम–फल}}{\text{वहे अभिब्यञ्जकतय् म. स.}} \quad \text{-----------२}$$

जब गुगुं नं निगू अभिव्यञ्जकतय् दथुइ साझा गुणन खण्ड (Common Factor) त धइगु हे दइमखु, अबले जक सफूया सुत्र (२) छ्यला: पिदंगु ल. स. जक पाय्छिगु. लिस: जुइ । तर मेगु सुत्र (२) छ्यला: पिदंगु लिस: ल. स. मजुसे ल. स. या गुगुं नं इलय् सुत्र (२) छ्यला: पिदंगु लिस: ल. स. मजुसे ल. स. या Multiple जक जुया: पिदनिइ । अर्थात बियात:गु अभिव्यञ्जकतय्गु Common-Multiple जक पिदनिइ ।

तर सुत्र (१) छ्यला:, स्वंगू वा स्वंगुलिं अप्पो अभिव्यञ्जकतय् ल. स. पिकायेत ववय्च्वंगु नियम लुमंका तयेमा: । भागबिधि यायेबले थ्वहे नियम छ्यलेमा: । नियम❀ थथे ख:-

(क) बियात:गु अभिव्यञ्जकत, P, Q, R, S, आदि मध्य न्हापां गुगुं नं निगू (धाये P व R) या ल. स. सुत्र (१) छ्यला: पिकयादिसँ ।

(ख) अले (क) नियमय् पिदंगु ल. स. व मेगु गुगुं नं छगू ल्यंदुगु अभिव्यञ्जक कया: (धाये s) वहे सुत्र (१) कथं ल. स. पिकया दिसँ ।

(ग) अभिव्यञ्जक ल्यं वत्तलें थ्व हे क्रमं पिदंगु दकले लिपाया ल. स. हे दक्को अभिव्यजकतय् ल. स. जुइ ।

उदाहरणया लागि स्वंगू अभिव्यञ्जकत X = ab, Y = bc व Z = bcd कयादिसँ । प्रष्टीकरणया लागि X, Y व Z या ल. स. गुणन खण्डबिधि व भागबिधि (सुत्र (१) व सुत्र (२) निगुलिं छ्यला:) निगुलिं बिधि छ्यला: पिकाये ।

गुणन खण्ड बिधि (गु. ख. बि.):- X, Y व Z या ल. स. = abcd,

❀नियमया दसि स्वयेमा:सा पुलांगु शिक्षाया पाठचक्रम अनुसार दुथ्या:गु K. P. Basu Algebra स्वयादिसँ ।

भागबिधिः-

सुत्र (१) कथं-

X व Y या ल. स.

$$= \frac{X.Y}{X \text{ व } Y \text{ या म. स.}}$$

$$= \frac{(ab)\ (bc)}{b}$$

$$= abc$$

abc व Z या ल. स.

$$= \frac{(abc)\ (bcd)}{bc}$$

$$= abcd$$

= गु. ख. बि. या ल. स.

सुत्र (२) कथं-

X, Y व Z या ल. स.

$$= \frac{X.Y.Z}{X, Y \text{ व } Z \text{ या म. स.}}$$

$$= \frac{(ab)\ (bc)\ (bcd)}{b}$$

$$= ab^2c^2d$$

$$= (abcd)\ bc$$

= (गु. ख. बि. या ल. स.) bc

थुकथं योजनाकारतसें योजना दय्का थःगु ज्या पूवं भाःपाः, सफूया द्वंगुयात स्वीकार याय्गु थःगु मर्यादाय् घाःलाइ भाःपाः सुंक च्वंच्वन धाःसा अवश्य नं मस्तय् भविश्य स्यनी । उकें थथे मजुइमा धकाः थ्व च्वसु च्वयाच्वनागु खः । उकें थःगु द्वंयात याकनं स्वीकार याना द्वंयात मेगु संस्करणय् तिनि भिंकेगु धकाः मच्वंसे याकनं हे द्वंगु भिंका स्कूलय् पौ छ्वयाः शिक्षकतय्त आवश्यक निर्देशन बिइमाःगु आवश्यक जू ।

यल, १०९९

ल्याः कासा

मत्तिइतःगु सिइकेगु लँपु

सायमि

पासा वा सुं छह्मसित छसिकथंया स्वंगू ल्याः मत्तिइतय्का दिसं। छसिकथंया स्वंगू ल्याः धाय्बलय् २, ३ व ४; १७, १८ व १९; १३४, १३५ व १३६; १०८४, १०८५ व १०८६; अथेहे मेमेगु नं नाप नापं बइगु स्वंगू न्ह्यागु जुइफु। मत्तिइ तःम्ह्सिया पाखें सिथया निगू ल्याःया जोड जक सिइकाः मत्तिइतःगु स्वंगुलिं ल्याः सिइके अपाय्सकं थाकु मजू। मत्तिइतःगु स्वंगू ल्याः ११, १२ व १३ धाय्। मत्तिइतम्ह्स्यां सिथया निगू ल्याः ११ व १३ जोडय्याना २४ धकाः छितः धाइ। छि स्यूगु ल्याः २४ यात बच्छि यानादिसँ, दथुया ल्याः १२ पिदनिइ। दथु ल्याः १२ स १ लिकात धाःसा न्ह्यःनेया ल्याः ११ पिदनिइ अथेहे दथुल्याः १२ स १ तना लिउनेया ल्याः १३ सिइका दिसँ। छता बं सिइका दिसं- सिथया ल्याःतय् जोड न्ह्याबलें बच्छि याय् छिक जोर ल्याः जकहे पिदनिइ। बिजोर ल्याः गुबलेसं पिदनिइमखु।

बीजगणितया आधारय् चवय् बियाकथंया मत्तिइतःगु छुं नं स्वंगू ल्याःतय्त क्वय् बियाकथं चवय्फु- $x-1$, x, व $x+1$.

सिथया ल्याःतय् जोड $= (x-1)+(x+1) = 2x$

जोडया बच्छि $= x =$ दथु ल्याः

क्वथीक स्वत धाःसा स्वंगू ल्याःस छुं मखसे Arithmetic

Series या छगू उदाहरण जक खः । थुकिइ दथु ल्याः $m = (a+b)_{२}$ या सुत्र कथं पिदनिइ । सुत्रय् m या अर्थ दथुया ल्याः खः । अथे हे a व b सिथया निगू ल्याः खः । थुगुल्याखं छसिकथंया स्वंगू ल्याःजक मकासे अन्तर उलि उलि हे दुगु (लिउनेया ल्याः व दथुल्याःया अन्तर व दथु व न्ह्यःनेया ल्याःया अन्तर बराबर जूगु) न्ह्यागु नं स्वंगू ल्याः कायफु ।

- मेगु छता खं-

  स्वंगू ल्याःतय् जोड $= (x-१) + x + (x+१) = ३x$

  जोडया स्वब्वय् छब्व $= x =$ दथुल्याः

  अयेहे, $x(x+१) - x(x-१) = २x$

मूल्यांकन

उराय्

राष्ट्रिय म्यूजियम हँ व
गन, फलानाया किपा दु
फलांया लं दु, तरवार दु
… … … … … … … …
ततं पिथा च्वं वः बलय् तकंया
नं दु ।
तर सहीदया किपा मदु
छाय्कि,
म्हापु प्वाथय् लाःपिसं
राष्ट्रिय धँगुया अर्थं मथू
अर्थं (ध्यबा) जक थू ।

भाःतम्हु सुकं च्वंच्वंगु खनाः कलातं न्यन–छाय् नंनि मवासें सुम्क च्वंच्वनागु ?

पंसि व समाःज्वलंया बिलया धेबा पुलेधुंका तलबं न्यातका दां ल्यं दत । बिचाः याना च्वनाकि जि सुया बिलया भुक्तानि बिइ लोमन –भाःतं कलाःयात ऊवय्‌पिया स्वस्वं लिसः बिल ।

फय्खः अपहरण

दिपक सायमि

बिहिवार १३ अक्टोबर १९७७, मेजोर्साया विमानस्थलय् लुफ्थान्साया ७३७ जेट फय्खः ब्वय्गु छुं ई न्ह्यः निम्ह मिजं व निम्ह मिस्त हथा हथासं फय्खतय् च्वनेत वल । साधारण किसिमया वेश-भुषांपिं व प्यम्ह मनूतय्के फोला छ्पाः छ्पाः बाहेक मेगु छुं मदु । फय्खः ब्वय्गु ई जुइ धुंकूगुलिं इमित साधारण परिक्षण सिधय्काः छ्वया बिल । मध्य यूरोपियि ई कथं ११.५५ बजे, इलय् हे फय्खः ब्वल । फय्खतय् चालक व परिचारिकात बाहेक ८६ म्ह यात्रुत दु- आपाःयाना जर्मनीत ।

विमान ब्वया ३० मिनेट जक जाःबलय् प्यम्ह नापं वःपिं मनूत मध्ये निम्ह मिजंत जुरुक्क दना, पिस्तोल लिकया 'ककपिट' पाखे न्ह्याज्यात अले निम्ह मिस्तय्सं जक ग्रेनेड लिकया यात्रुतय्थाय् तुं च्वन ।

दुने 'ककपिटय्' कप्तान जर्गेन व को-पाइलट भेटर थःगु निश्चित थासय् वनेत कुतः याना च्वन । अबलय् हे 'ककपिटया' लुखा बाय्का पिस्तोल ज्वना निम्ह मनूत दुहाँ वल । इपिं मध्ये छम्हेस्यां इमिगु आदेश पालन याय्गु उजं बिल, मयाःसा विमान ध्वस्त यानाबीगु ख्याःचो नं बिल ।

अपहरणकर्ता मध्ये छम्हस्यां थःत "क्याप्टेन मोहमदया" रूपय् परिचय बिल । क्याप्टेन मोहमदं फय्खःयात इमिसं नियन्त्रण यानागु खँ घोषणा यात । ५ फीट ८ इंच दुम्ह मोहमद भचा गंसि तर स्वस्थ जूसां

बया ख्वालय् चिन्ता व तनावया चिं स्पष्ट सी दु । थःगु खँ मन्यंपि यात्रुतय्‌त वं "तुरून्त फाँसि" बीगु ख्याच्वः नं बियाच्वन । तर उकिया अःखः मेम्ह मनू भचा शान्त खने दु ।

इमिसं फय्‌खःयात रोम (इटाली) यंकेगु आदेश बिल । चालक तय्‌सं नं तुरून्त फय्‌खः रोम पाखे यंकल । रोम बिमानस्थलय् थ्यंका क्याप्टेन मोहमदं अनया 'कन्ट्रोल टावरय्, सम्पर्क तयाः थःगु पुचःया मू उद्देश्य "विश्वया साम्राज्यबादतय्‌नाप संघर्ष यायेगु" धका कन । व जर्मनया जेलय् कुना तःपिं थः पासापिंत त्वःता बीगु माग यात । फय्‌खः अपहरण जूगु खँ, पश्चिम जर्मनया चान्सलर हेल्मुथ स्मीथयाथाय् न्हिन-सिया २.३८ बजे (बिमान रोम पाखे वना च्वंबले) थ्यन । चान्सलर स्मीथयात थ्व अपहरण 'आतंकबाद बिरोध' सम्झौताया परीक्षण यायेगु छगू मौका जुल । [थ्व सम्झौताकथं यूरोपीय समुदाय्‌या फुक्क राष्ट्र-तसें आतंकबादया कुतः बिफल याय्‌त, विशेषज्ञतय्‌गु छगू पुचः दय्‌केगु व मेगु गुगुं राष्ट्रयात नं मालीबले ग्वाहाली यायेगु खः ।]

फय्‌खः अपहरण जूगु १२ घण्टाया दुने जर्मनी सरकारं निगू महत्वपूर्णगु निर्णय यात– न्हापां थः "सन्धि–पासापिंके ग्वहालि फ्वनेगु व मेगु फय्‌खः मुक्त यायेगु लागि थःगु देशय् च्वंगु 'आतंकवाद निर्मुल विशेष-यज्ञ" पुचःयात खतय् यायेगु । अजाःगु पुचलय् विभिन्न त्वाभःया निशानबाजि, कराटे बिशेषज्ञ, Swiming Export, Mountain Climber त दइ ।

जर्मन सरकारया निर्णय कथं तुरून्त हे अजागु पुचःया २८ म्ह मनूत भाजु बेग्नरया नेतृत्वय् रोम पाखे वन । तर थ्व पुचः रोम थ्यने न्ह्यःहे अपहरण जूगु फय्‌खः रोम त्वःता वने धुंकूगुलि, व जर्मन पुचः साइप्रसया लारेन्साय्, फय्‌खतय् पेट्रोल तयाः बाह्रेन जुकाः डुबाइ (संयुक्त अरब इमिरेटस्) बना च्वं बन ।

व जर्मन पुचः ल्यु ल्यु हे जर्मनया चान्सलर भाजु स्मिथं अप-

हरणकर्तातयूनाप खँ ल्हाय्‌या निंति थः परराष्ट्र मन्त्री नं छ्वया हःगु खः। तर परराष्ट्र मन्त्री भाजुया मू उद्देश्यला फय्‌खः मुक्त याय्‌त 'जर्मन पुचःयात' ज्या छिंक छगू हे थासय्‌ ताउतक बिस्तार याय्‌गु जक खः।

फय्‌खःया 'को-पाइलट' भेटर कथं, अपहरणकर्तातय्‌सं यात्रुतय्‌गु पासपोर्ट स्वःबले, छम्हसिया नां यहुदी थें च्वना, व मिसायाके न्यंबले थः 'प्रोटेस्टायण्ट' धका लिसः बिल। तर मोहमदं मथुल। अले थुइकेत वःम्ह छम्ह परीचारीका थ्यने न्ह्यःहे व मिसायात दाया, सँ पुया थःगु तुती भपुइके बिल। लिपा मोहमदं व परीचारीकायात "यहुदितय्‌सं साम्राज्य-वादया षडयन्त्र याना च्वंगु" व जर्मन नं फासिष्ट साम्राज्यावाद जूगुलिं, जर्मनया जेलय्‌ च्वंपि थः पासापिन्त मुक्त याय्‌ माःगु खँ कन।

रोमं डुवाइ थ्यंका अनया विमानस्थलया 'टावर' नाप स्वापु तसें क्याप्टेन मोहमदं आइतबार न्हिनसिया २.०० बजेया दुने थःगु माग पू मवंसा फय्‌खः ध्वस्त याय्‌गु ख्याचो बिल। उगु ईया दुने अपहरणकर्तात आतंकवादि 'पुचः बादूर माइनहफया' दुजःत जूगु खँ सी दत।

आइतबार न्हिनसिया १२.०० बजे ती जूबले, मोहमदं फय्‌खतय्‌ तुरुन्त पेट्रोल तया मब्यूसा, ५-५ मिनेट पाकाः फुक्क यात्रुत स्याना बीगु धम्की बिल। पेट्रोल तया बीवं फय्‌खः अज्ञात थाय्‌ पाखे ब्वया वन। फय्‌खतय्‌ पेट्रोल फुना वःगुलिं एडेन (द. यमन) विमानस्थलय्‌ दिके धका वंबले, अनुमति मबिसे फुक्क 'रन वे' बन्द याना तल। पेट्रोल मदय्‌ धुंकूगुलिं चालकतय्‌सं संकटकालिन अबस्थाय्‌ विमानस्थलया नापं च्वंगु फिसलय्‌ दिके यंकल तर द० यमनया सरकारं फय्‌खः अन दिका तयके मबीगु व पेट्रोल तया तुरुन्त ब्वय्‌का यंके माःगु खँ न्ह्यःथन ।

तर फय्‌खः ब्वय्‌ न्ह्यः, चालक तय्‌सं फय्‌खः परीक्षण याय्‌ माःगु खँ न्ह्यथंगुलिं, मोहमदं कप्तानं जर्गेनयात फय्‌खतं ववाहाँ बनेगु अनुमति बिल। क. जर्गेन नं फय्‌खः परीक्षण याय्‌गु पहलं, बिमान घेरय्‌ याना

च्वंपि सैनिक तय्‌त बना अपहरणकर्तात प्यह्म जक दुगु इत्यादि खँ कना वल । लिहाँ बःबले शंका याना मोहमदं क्प्तान जर्गेनयात दाया, पाली भपुइका जक मं मगाना 'क्रान्तिकारी भुद्दा' चलय्‌ याना गोलिं कय्‌का फांसि बिल । एडेनं बिमान मोगाडिशु (सोमालिया) थ्यंक वल ।

छह्म पाइलटया निर्मम हत्या जूगुलिं फय्‌खः याकन हे मुक्त याय्‌ माःगु खँ क्रन अप्पो महशुस जुल । चान्सलर स्मिथं "सैनिक कार्यवाहीया लागि अनुमति काय्‌त निकःतक सोमालियाया राष्ट्रपति सियाडबारे नापं खँ ह्लात । नापँ अमेरिकि राष्ट्रपती नं अनुमती बीत अनुरोध यात । अन्तय्‌ भाजु सियाड बारें 'सैनिक कार्यवाही'या लागि अनुमती बियादिल ।

थ्व समाचार न्यनेवं जर्मनया बिदेश मन्त्री भाजु मोगाडिशु थ्यंकः क्राल । बिदेश मन्त्री भाजुं कन्ट्रोल टावरं अपहरणकर्ता तय्‌ नाप खँ ह्लाना च्वन । तर क्याप्टेन मोहमदं थःपिनिगु माग पू मवंगुलिं ४० मिनेटया दुने फय्‌खः ध्वस्त यायेगु धम्की बिल । थःगु धम्की पूरा याय्‌त इमिसं यात्रुतय्‌त व यात्रु सितय्‌ अय्‌लाखँ छ्वाकल-शायद क्रन तःसकं बिस्फोत याय्‌त जुइमा ।

अन्तय्‌ बिदेश मन्त्री भाजुं अन्तिम उपायकथं अपहरणकर्तातय्‌त इमिगु माग बमोजिम जर्मनया जेलं ११ ह्म आतंकाबादीत त्वःता ब्यूगु 'समाचार' कन । त्वतूंपि मनूत मोगडिशु थ्यंकः व हयेत १० घण्टाया इ बिल अले बिमान ध्वस्त याइगु ई नं १० घन्टा लिहां वन ।

थ्व समाचार न्यनंवं जर्मनया 'आतंकावाद निर्मुल पुचः' नं लुफ्थान्साया ७०७ फय्‌खतय्‌ः च्वनाः वहे बिमानस्थलया मेगु कुनय्‌ थ्यंकवल । थ्व पुचःया फुक्क दुजःतय्‌सं वाउँगु व वँचुगु लं व पँण्ट न्ह्याना, ख्वाः नं हाकुसे च्वंका विस्तारं अपहृत फय्‌खःया ल्यूने थ्यंक वन । धातुया स्वाहाने छुं सः मवय्‌क फय्‌खतय्‌ दिकल । ख्वः पत्तिया खापाया छ्वाःखेलं बिस्फोटक पदार्थ तल । अले विष्फोटन जुइ साथ

पपुति च्वनाच्वंपिं पुचःया दुजःतय्‌सं, बृटिश सैनिकं व्यूगु विशेष यन्त्रं संकटकालिन लुखा नं लिकाल । खापा चाय्‌वं निह्म निशानबाजतय्‌सं बेनायतय् बयेकूगु चेतन शुन्य जुइगु ग्रेनेडं फय्‌खतय् कय्‌का छ्वत । ग्रेनेडत बिस्फोट जुइवं बुने फय्‌खतय् चेतन शुन्य, ख्वाँय् जुइगु सः व काँ थुइगु जः नं जाल ।+

तीन सेकेण्ड लिपा फय्‌खःया लुखा नं बिस्फोटनं चाय्‌काः, पूर्ण आत्म सुरक्षासाथ पुचःया निह्म दुजः फय्‌खः बुने दुहाँ वन । इमिसं ककपिटं पिहाँ बःह्म छह्म अपहरणकर्तायात गोलि कय्‌काः स्यात । क्याप्टेन मोहमद जक ग्रेनेडं पनी साला च्वं च्वं सिनाच्वन । फय्‌खःया 'लेमाटरीं' पिहाँ वःह्म छह्म मिसायात गोलि कय्‌का स्याना बिल ।

थुकथं फय्‌खः मुक्त जूबले स्वह्म अपहरणकर्ता व चालक छह्म नापंयाना जम्मा प्यह्म मनू सित । अले छह्म अपहरणकर्ता व मेपिं खुह्म मनूतय्‌तसाधारण किसिमं धाःपाः जुल । थुकथं फय्‌खः अपहरणया छगू कुतः असफल जुल ।

कविता पतिकं छाय्‌पा, म्ये ह्नेजिइक चिनातःगु

भाजु परमानन्दया कविता पुचः

छुन्त लुमंका

स्वय ल्वमंका दीमते।

+चेतना शुन्य जुइगु ग्रेनेडया प्रभाव छुं मिनेटया लागि जक जुइ ।

ख्वबि

मंगलनारायण सायमि

आसाया दुने नं ग्यानापुगु छक्का पंजा दु खनी । लुमंनि जितः डाक्टरं सान्त्वना ब्यूगु – ग्याय् माःगु खँ छुं मदु ।

व लुखा आतकं लुमंनि - तः जाःगु लुखा, छगू अस्पतलाया मू लुखा । गुलि ग्यानापूगु मू लुखा व । छुं मजूह्म मनूनं व लुखाया दुने ग्याः । छुं मजूह्म नं व लुखाया दुने वाथा वाथा कने यो । सी यो । जिला व लुखयात जन्म ब्यूम्ह मांया लिधंसा खना चवनागु । तर तर अथे मखु खनी । जिमि श्रीमायाया प्राण कयां त्वःतल केबल - ग्याय् माःगु छुं खँ मदु धँगु छत्वाः खं जक । नकि निश्पक्ष उपचारं ।

लुमंनि जःला खःलां छत्वाः म्हुतुं धाःगु – श्रीमाया सीम्हहे मखु । तुतिइ जक नि खःनि मोतरं क्यःगु, मेथाय्‌ला छुं जूगु हे मखु ।" थ्व जीवनं जीवनयातहे हेला । बस... ।

बिगत लुमंकुं लुमंकुं हे व जीवन लिसे ही चाइ । श्रीमायाया किपा न्ह्यःने दनी – "श्रीमाया छंत म्वाके मफुत । जिं दोंकल । जिं जीवन पाना तर व जीवन जीवन या लागि मखु खनी । धेबाया लागि खनी । उकें श्रीमाया व चिक्चा चाःगु धेबाया दुने, काचाकुचु याये ज्यूगु म्वंया दुने पृथ्वी चाःहिला चवंगु दु खनी जिं सिल ।

चन्द्र त्वलय् व्राइ... ...।

–श्रीमाया छ जुलं गुलि बांला । व हिसाबं जिला छन्त त्वहे मलवः ।

–छि नं गज्या:गु खँ ल्हाना दिइगु । मा:त धैम्ह मिजं, कला: धैम्ह हे मिसा, अले थ्व क्षणिक सुन्दरतायागु घमण्डी जुयां छु याय् ?

–जिगु मन तल छं । छ जिगु कला: जक मखु:, जिगु बाम्ह शरीर नं ख: ।–उम्रिमय् श्रीमाया हररर ह्लिल, नाप नापं चन्द्र नं न्हिली । उबले लाक्क चन्द्रं लप्पा जना: श्रीमायायात सालाकाइ ।

–छे गज्बाम्ह ।

–बबुली प्याखं हुला चर्बिपं थें क्वीला ।

–प्याखंहे ख: थ्व जीवन ।

ख: प्याखंहे ख: थ्व जीवन । प्याखंहे ख । भ्हिग: तक ह्लिलाच्वंम्ह श्रीमाया थौं मन्त । जिगु बाम्ह शरीर मन्त ।

उम्रिमय् चन्द्र हाकनं त्वलय् चाइ...

–छि सिउला, स्वयम्बर बले जि ख्व: कि मख्व: ?

–ख्व:नि छला । व्हाँय् व्हाँय् ख्व:गु दुनि ।

–मखु उबले जि ख्व:ला मख्वया । ख्वय् थें जक यानागु का । व नं जिमि तता:जुं ख्वय्मा: धका लप्पाय् लाक्क कुति न्या:गुलि जक ...। नत्रसा उलि नं याय्गु मखु जिं । सी वनेगुला व पय्नं वनेगु धंगु । जिला खोइ मखुका ।

–वला छगू रिति थिति का...। धात्थें धाय्गु ख:सा पय्नं वनेगु दु:खहे ख:नि ।

–छाय् ? छुकेया दु:ख ?

–का मां अबु, छें, थ: थिति सकलें त्व:ता वय् मासेंलि ।

–का अन्या:गुहे खँ ह्ला:सा पय्नं वनेमखना थ:छेंय् बुरिकन्या जुया च्वंपिनीगु दसा न्यनेगुला छि ?

–अले मंका द्यःथाय् म्ह स्वयाबलय् छाय्ले छ ववछुना च्वनागु ; स्वयुहे मछा:म्ह थें ।

–मछा: पह: मजूपि मिस्त हिसि मदु । उकिं मछाला च्वनागुका...।

चन्द्र मबुम्ह कला: लिसे थमं हनागु जीवनयात लुमंका च्वनी । लुमंकु लुमंकुं ज्वलय् नं लासाय् पचि पचि याइ, सायद लासाय् द्यनाच्वंगु दनिला... ...

–जि ध्याप्पाय् द्यनेमा: धयां – श्रीमायां चन्द्रया ह्लाय्पनय् म्हुतुदिका धाइ ?

–जि सु धका ध्याप्पाय्... द्यनीह्मला छला ख:नि । ग्व ध्याप्पाय् मदुनि छ । गन सू वना च्वना । श्रीमाया .. चन्द्र चिल्लाय् दनी ।

चन्द्र – मामं वया क्वथाय् दुस्वया खतं स:ति – बाचा ई जुइगुंकल । अऽ छ मद्यनानिला । छाय् चिल्लाय् दनागु ?

–मां श्रीमाया मदु । न्ह्याबलें ध्याप्पाय् द्यनीह्म – थौं मदु । सकस्यां छाय् वैत सित धा:गु । व मसीनि । व वइतिनी । व नकतिनि थन हे व:गु । मां जि नं मोतरया त:ले वनेला ? अले जित: नं मोतरं बयली । अले जिनं वहे वंगु लँपुं वने दइ । स्व स्व व ख्वया च्वन तिनि जि मव:नि धका...।

–छु वें थें हाला च्वनागु ? – मांह्म हिहि लनिइ ।

–मां वयात मालाच्वनागु । सखे व लिहां वया च्वनला ... व वंगु मखुला ?

मांम्हं ख:नं धाय् मफु । मखु नं धाय् मफु । केवल त्वलय् च्वायाच्वंगु मिखां थ: काय्यात लिसलय् ख्वबि ज्वंका बिइ ।

–श्रीमाया च्या त्वंले.

-मांयात भागि मयानानि – भौ लुमन मांयात । क्वातां वनाः त्वले चाया खवयाच्वंम्ह मां खना चन्द्र थः नं मिखाय् जाय्क खवबि हइ ।

मा काय् निम्हं त्वलय् त्वलय् चाया च्वनी । सुम्क ...सुम्क ... । निर्बल । निश्चल । निम्हेस्यां मदिक्क खबबिजक हाय्का च्वनी ।

निम्हेस्या व खर्वांव तिसलं सः श्वयकी, निम्हेस्यां न्हाय्पने धुन्न मिनी-

-जल्ल थौगु श्व छेँया मत – छिमि भौ सिइ धुंकल ।

-हररर न्हिलीम्ह जीवन लिधंसा – छं कला सिइ धुंकल ।

अनुभव

–नारद बज्राचार्य

'जितः मखु पासा छम्हेसित । अननं जितः नयेमास्ते वःगुला खहे मखु, न्ह्यागुलिइ नं अनुभव याना: स्वय्‌मा धका: जक खः।' वं जिगु छं यननं बिइत्यनालाया लिसः थुकथं बिल । तर– छेँया तःधिकम्ह काय् धाःसां म्ह्याय् धाःसां जिहे छम्ह ! मां बौ ज्याथः जुइ धुंकल । छेँया व्यबहार अयेहे खः । छगू जागीर न्ह्याथाय्‌सां उथ्रिमय् मनःसें मजिइ धुंकल धका: वया लिसः जिगु न्हाय्‌पनय् दुहां वन ।

जि एकटकं वैत स्वइ च्वना । साय्‌द जि वया खँयात पत्या: मया: धका वया मत्तिइ वनला मस्यु जितः विश्वास याकेत हानं नवात- सत्य खः सत्य न्ह्यागुलिइ नं अनुभव याना: स्वय्‌मा धका जक खः ।

जि पत्या: मजू । अनुभवया नामय् सुनानं चाय्‌कं चाय्‌कं हण्डर नः जुइमखु । दुःख कस्त सहया: जुइमखु । थ्व जिगु थःगुहे अनुभव खः। जि थौंतक सुनानं दुःख धँगु गथे च्वं धका: अनुभव या: जूगु सुं मखना। केवल थःगु प्रगतिया लँय्, वाध्यताया लँय् न्ह्याज्या: व वं दुःखया अनुभव याःपिं धाःसा जि यक्व खँ । उकेँ जि विश्वास मयाना– न्ह्यागुलिइ नं अनुभव याना स्वय्‌मा: यात । छाय्‌कि व म्हुतु न्ह्याथे हे धाःसा वया बिगत क्रम जिगु मिखाय् दु । गुकियात वं हुइफइ मखु । स्वपुइ फइ मखु ।

व धुवां धू जिगु अफिसय् वय्‌गु । जि मदुगु इलय् छधौ निधौ

तकनं पिया च्वनेगु । पुलांगु न्ह्यासःपौ, बैंकिङ चखया तेगु कापि जि लिसे काः वय्‌गु । । सामान्य ज्ञान सफू थःगु ब्यागय् स्वथना जुइगु । गन गन न्ह्यमस्पूम्ह जिमि जि. एम. यात म्हसिइकेत च्वनेल थ्यंक वनेगु । अफ थौं सुथय् हिसाब स्यनेया निंतिं राम म्हसिइका वपु धका किरणया छें वय्‌गु । छु थुकिं पुस्ति मयाःला वया जागीर नयेमाःगु अनुभवया निंतिं मखु- आवश्यकवा खः धका ।

वया थ्व आवश्यकता थौया जक मखु, म्हिगः म्हीग निसेंया खः । छेंया जः मं खँग्वः मदुगु अल्याख खँग्वः आसाकुति मिखां वंके पवंगु थ्व छगू माग खः । ज्याथः बौ नं लासय् पयतुना थुसु थुसु मुसु ततं करूणाया मिखां वेंत स्वंगु थ्व छगू छट्‌पटी खः । किजा केहें सफू कापि न्यायेत धेबा फ्वनो बलय् प्वंगु खलित वासा पवासा यायां मांम्हेस्यां वेंत स्वंगु थ्व छगू पीडा खः । अव्यक्त रूपं वैके फ्वना च्वंगु थ्व छगू भिक्षाटन खः । वं थाः, थू व स्वयं जोगि । जोगियाके फ्वनां छु दै ? तर जोगि याकेहे फ्वने धुंकल । फ्वंम्हेसित मबिइगु गथे । दुर्दसाय् मिखा तिसिइगु गथे ? फ्वंम्हेसित पिइका जोगी स्वयं भिक्षाटन जाय्‌केत पिहां वइ च्वइ । अनुभवहे अनुभव मुंका च्वन ।

अफ स्पस्त धाय्‌- जागिर नय्‌गु वया तिव्र आकांक्षा मखु । समस्या खः । वया प्रौढतां थ्व खँ चाय्‌का च्वंगु दु । अशक्त जुया वंपिं मां बौ । पलि वा ज्वया ज्वंगु लू । छेँ वासः मिइमाःगु स्थिति वैत याकनं जागिर छगू नयत बाध्य याना च्वंगु दु । संघर्षया मैदानय् व याकःचा लाःगु दु । छाय्‌कि, किजा केहें चिचीधिकःनि । उकें जन्म ब्यूपिं मां बौयात थः म्हचाय्‌ जूसां काय् नं खः धैगु पुस्ति यायेमाःगु दु । थुगु मौका वं सितिं छ्वोइमखु । सितिं छ्वोयगु पक्षय् नं मदु व । थ्व खँ वया ज्यां नं क्यना हया च्वंगु दु । वं थू छेँया उज्ज्वल भविष्य - ब्यूँ चाया गर्भे दु । गर्भ - गनं उज्ज्वल भविष्य बुइकेत वं यथव प्रशव वेदना सहयाये मानि । किजा केहेंयात यथव ब्वंके मानि । गुकेया आला

बया ह्ला:तय् दु । थ:गु भाला पूर्वकेत वं थ:त ह्लचज्याके धुंकूगुया न्हापांगु छुमां वं टाइप स्यं वंगु ख: । मेगु जागिर नयेगु उपक्रम ।

थौं जागिर नया: अनुभव याये न्हचो जागिर नयेत गुलि थाकुया अनुभब यानाच्वन वं । थ्व मचायक वःगु खालु (अनुभव) गुलि धुकं थाकु वं सिइका स्वंच्वन । थुइका च्वंच्वन । दरखास्त बिइवं जागिर दइ धंगु बया कल्पना चुंदना च्वंच्वन । वं थ:गुहे मिखां थ: थन्या:पि जागिर मदया: बाथावाथा कनाच्वंपि अल्याख खन – जाँचया हलय् । छगू सन्तोष – जि जक मखु धंगु काल वं । थ:गु यात्राया लँय् न्ह्या:ने-सं दं बया च्वंगु भराय् धंगु पहाड स्वैच्वन वं– इकुके मदु वं ।

ख: इकुके मदु वं । वं इकुलकि दक्व इकुइ । संसार इकुइ । इकुया बया छें फन फन चा:हिलिइ । उकें भराय्धंगु पहाड खनेवं इकुके मदु वं । व न्ह्या: वनेहे मा: । भराय्धंगु पहाड, उबड खाबड-यात चीक चीकुं थहां बने हे मा: । सायद वं थ्व हे थुइकल जुइमा: । उकें वं थ:त थ:गु ल्यासेगु बैंस किरणचित ल:ह्लाना चिकुला तंके पाखे मस्वसें थ:गु पला:यात न्ह्याकल । वं थ:गु ह्लापांगु आबश्बकया निं पू वंकेत जुल । थ: जक मोजं च्वमा: मां बौ, किजा केहेंपिं जर्जरतां थिइका म्वानाच्वंगु लू स्वयगु आँत याये मफु वं । दुरू हे त्वने मगा:पिं केहें किजायात मव्वंकुसे ज्याय् छोय्गु बया इच्छा मदु । धाय् थमं भांगेयाना बये धुंकूगु क्रम हानं किजा केहें पाखें नं दोहरे याके बया मास्ते मव: । थुकेया पक्षय् नं व मदु । स्वस्त धाये – इतिहास न्ह्या: जक वनी, लिहां वनी मखु धंगू बया क्वातूगु धारणा दु । पा ह्ला:तय् च्वंगु रेखाय् बया बिश्वास मदु, भाग्यया रेखा थमं हे किइमा:गु बया धारणा दु । थ्व हे धारणाया क्वातूगु ब:कया: वं यात्राय् पला: न्ह्याकूगु दु । उकें हे बैत जि संमान याना । बया प्रौढताया न्ह्योने क्वछुना ।

जित: गुबलें गुबलें मतिइ वनीगु – थ्व यात्राया क्रम आजु थौ-वं जक क्वचाइगु ख:ला वा आजुयातहे सदां अंगिकार याना च्वने

मालिइगु खः । सायद थ्व थुके नं यक्व बिचाः याये धुंकल जुइमाः । किजा केहें लायक जुइगु ई तकया दुने व स्वयं मथ्यं स्वीन्यादं, स्वी-खुदंया बँसय् थ्यले धुंकी । उबले तकया दुने... ...।

जितः न्यासें बः नापं च्वंम्ह मैं दिदी थें केहें पिन्त बिया छोय् धुंकाः तक नं छेंया श्रोतहे जुया च्वने मालिगु खःला ?

खः मैं दिदी, जिगु छें लिक्क च्वंम्ह मैं दिदी ! जि मचाबलय् न्यासे जुइ धुंकूम्ह तर थौंतकनं इहिपाः याये मखंम्ह – अभागि मैं दिदी !

खः व मैं दिदी अभागिहे खः... ...छाय्कि–

त्वालय् छेंखा पतिं मनूतय् म्हुतुइ मैं दिदीया नां दु । संमान दु । सुनां थः काय्यात ब्वः जक बिइमाःसां मैं दिदीयाहे उदाहरण बीगु – 'खंला मिसामचा जुयाःहे मैं दिदी गय्च्वं तर छिपिं मिजं मचा जुयाःहे छुं ज्यालगय् मजू ।

–छिपि थन्याःपिं सछिम्ह काय्मचा दइगु सिबय् मैं दिदी थन्याम्ह म्ह्याय्मचा छम्ह दुसां हे बांलाः ।

मैं दिदीया गपाय्धंगु संमान ! अथेला मैं दिदी मैं दिबी खः । वंत म्ह्याक्वहे प्रशंसा याःसां म्हो जुइ । संमान याःसां म्हो जुइ । आखिर व थुकेयाहे लायक । वया मेहनत, लगनशीलता, इमान्दारीता व सिष्टता त्वाःया निंतिं छगू नमुना जुया ब्यूगु दु । नालाकाय्बहःगु जुया ब्यूगु दु ।

स्वस्वःखंक तसकं चीमिगु अमिगु जः, तसकं मछिगु अमिगु जः, मैं दिदी म्याट्रीक सिधय्कू बले तकया दुने जर्जरतां थी धुंकल । मांया कमजोर मिखां म्ह्याय्या साथ फ्वने धुंकल । बौम्हला मैं दिदी-बाहेक न्हासय् ग्हि काय्के मानिंपिं स्वम्ह म्ह्याय्पिं त्वःता सदांया निंतिं वने धुंकल । वहे बोफ, बौनं त्वता थकूगु बोफ मैट्रीक जुइवं थःगु

ब्वहलय् मचाय्कहे ला:ब:गु मैं दिदीं अनुभव यात । उकें मामं कर या:सां तबं कलेजय् बने मफुत । मवन । वं थ:गु निर्णय अनुरूप मामं याना च्वंगु लं सुइगु ज्या थमं यात । म्हापां निसेंया त्वा:या मस्तयूत सुथय् सुथय् आखः ब्वंकेगु क्रम जारीहे तल ।

वया लगनशीलता व बांला:गु व्यवहारं सकसियां मन सालकाल । त्वा:या सकलें मिस्तसें थ:गु बस: मैं दिदी थाय् सुइके हयगु यात । मस्तला धायहे म्वाल – मैं दिदींहे सुयाब्यूगु लं फो मा:पिं जुयाबिल ।

दच्छि, निदं, स्वदं, प्यदं ... ... मैं दिदीं आख: स्यंपिं जिपिं क्याम्पसय् थ्यन । तर मैं दिदी बहे म्याट्रीक तिनि । वया ह्लातय् वहे कलघर तिनि । बस छुं ह्यूपा: वलसा न्याग: खुग: मेगु कलघरत व स्वथाय् उंपो दत । मां म्ह्याय् निम्हेस्यां जक ज्या याइगु थासय् न्याम्ह खुम्ह मेपिं मिस्तय्संनं ज्या याइगु जुल । मांम्हं बांलाक्क मिखां मछुल । मैं दिदीं सुलचं तल । उयां अपो त:धिकपिं निम्ह केहेंपिं बिया छोय् धुंकल ।

जिं स्यू बयाहे बांला:गु प्रमाणपत्रया आधारय् केहेंपिं बाबां ला:गु थासय् ला:वंगु ख: ।

–आखिर मैं दिदीयाहे केहें मखा जिमिसंला थ्व म्ह स्वयगु, ग्वय् कायगु फंकटहे यायेमखु धंगु तर छु याये मं दिदीहे माने मजू ।" – सबिनाचिया म्ह स्व: व:बलय् ह्रपिं खँ ल्हाना च्वंगु ख: ।

– थ्व मिजं तसकं भाग्यमानि ख: । मैं दिदीया केहें ब्याहा याये खन ।

– मैं दिदी थन्याम्हेस्या केहें ब्याहा याये खनीगु तसकं भाग्यया खँ ख: ।

मैं दिदीया केहेंपिं बिया छ्व:बलय् म्वजय् ब:पिं मनूत खँल्हाना च्वंगु ख: ।

सकसियां प्रशंसाया पात्र मैं दिदीयात सुबा बियाच्वन–कुलया इज्जत तल धका । तर व सुबा–सदां थथेहे यानाच्वने फय्मां वया तुगलय् धाःलाः वंगु सुनां मखन । बयाहे प्रमाण पत्रं केहेंपिं बाबांलाःगु थासय् लाः वन । तर वैत थौंतक सुनां धाःमवल ।

उफ ! मैं दिदी–बयानं तःधंगु इच्छा खइ–इहिपाः यायगु । बया नं छगू कल्पना खइ–वैतनं धाः यइ, बाजं थाना काःवइ, इहिपाः जुइ , छगू थःगुहे संसार दइ । तर तर बया फुक्कं कल्पना चुंदना वन । उकेया लिच्वः छगू कम्प्लेक्स जन्म जुल । व कम्प्लेक्स–उर्वालिज्वः न्यासे न्याय्म्ह वापं वःगु खनकि–गबाय्तनि गबाय्त स्वइ च्वनीगु–त्वालां त्वालां ।

पिने बाजं सः ताय्दय्बं उखुनु दासि वइच्वंगु जा भुथुलिइतुं स्वःता क्यालय् च्वं वःम्ह मैं दिदी बाजं थाना वःपिं गनं गन थ्यने धुंकाः तकनं क्यालय्सं । लिपा ताउत लिपा कसंग वनाः भुथुलिइ स्वःवं बलय् जा फुक्क क्वय् धुंकल । कसःरी हाकुक दाग थाना च्वने धुंकल ।

थ्वया न्ह्योःनं छकः क्यालय् च्वंम्ह मैं दिदी गय्थें मस्यु–बेहोस जुया च्वन । होसय् वः बलय् मैं दिदी थःत हस्पितलया लासाय् खन । हस्पितलय् लच्छितक च्वनाः छें वः बलय् न्हापाया सिबे बच्छि म्ह हे मदय् धुंकल । गंसि गंसि जुइ धुंकल । बया उनहे पाय् धुंकल । कम्प्लेक्स...,

खः कम्प्लेक्सं वैत थी धुंकल । उकेया वासः सु डाक्टरं याइगु जुइ ? गुबले जुइ ? लिसः भविष्यया गर्भे तिनी ।

जितः ग्यासें वः मैं दिदीया स्थिति वैके नं वयाबीगु खःला ? अथेला बया किरण दु । गुकें जिके इलय् ब्यलय् ग्यासें वैगुयात समाधान याना ब्यू ।

अफिसय् । पासां जितः लिफः स्वय्त धाल । जि लिफः स्वया । पासालिसे च खनी ।

छम्ह मेम्हेसितहे नापला: वइगु, उकें लें कथं थननं वुस्वः वइगु – वंहे खं छुत । जि नमवाना । तर पत्याः नं मयाना ।

रिजल्ट गुबले जुइगु थें, बाह्य संस्थानय्‌ला गुलि याकनं जुइ धुंकल । अथेला पास जुइगु मखु छुं मखु अथें न्यनागु जक – वं न्यन । जि थुल – व जागिर याकनं नय्‌त गुलि आतुर । गुलि हथाय्‌ । थ्व हथाय्‌ छु अनुभवया नामय्‌ खःला ? जिं न्यने त्यनागु । तर मन्यना ।

स्कूलय्‌ ब्वंकः वनेगुला ? – जिं किरणं हेडमास्टरलिसे उखुनु खं ह्लाःगु लुमंका न्यना । अथेला स्कुलय्‌ ब्वंकेगु, धाय्‌ मास्तरनी जुइगु वया मयो । थ्व किरणंहे जितः कंगु खः । अय्‌नं छुधाइ धकाः जक न्ययागु – स्कूलय्‌ ब्वंकः वनेगुला ? हेडमास्तर म्हस्यूम्ह हे दु । खं ह्लाना स्वय्‌ ।

ज्यू मदुतल्ले स्कूलय्‌सां छु जुइ धका – लिसः वं मखु पासाम्हेस्यां बिल । गुके वया पूर्ण समर्थन दु ।

जाँच बीवंहे वैत बँकया अनुभव कू गातला ? अफला लिच्वःहे पिहां मवःनि । पास जूसा अन्तरबार्ता दनी । उके नं पास जूसा धेबाया रासय्‌ च्वना अनुभव काये बाकि दनि । तर व हिल, अनुभवया निंति जागिर नय्‌त्यंगु मखु वं । वैतला जागिर माः । बस छगू जागिर माः । छेँया निंति । किजा केहेँया भविस्यया निम्ति ।

अचानक किरणया म्हुतुं न्यनाः – बिजय मेमोरीयले व मास्तरनी जुइगु जुल । वया थ्व खं छक्वलं जि कल्पनाय्‌ दुबिना–

आहा !

व खुनु व गुलि लय्‌ताइगु जुइ । वैत जब जागिर चू लाइ । आहा ! व खुनु । खः व खुनु – वया छेँ मुसुकाइ । जिर्ण मां बौया ख्वालय्‌ छगू सन्तोष पिज्वइ । सदां मां बौ नं आसाकुति भिखां (बिबसतां) स्वै च्वनीगु थासय्‌ उखुनु मायां स्वइ । मायां चुप्पा नइ ।

मनं मनं सां – अल्याख सुवा बी । धात्थें व खुनु वया छें छुं मदया नं मुसुकाइ । फ: फ: धाइ । व खुनु – व फुवकसिया मिखाया केन्द्रबिन्दु बुइ । सर्गतय् दकले न्हापां पिहां वइम्ह नगु थें । तर तर वड़े नगु दकले लिपा तिनि सर्गतं बीगु खःला ले ? ओहो ! गपाय्धंगु पीडा थ्व न्ह्यांपुया ।

१०९९, कालिमाति

+

कवि गिरिजाप्रसादया स्वपु कविता

१. छ्वय् म्हासिगु इतिहास

गुगु छपु बाखं जि ब्वना
अहो उकिया बापूला जिगु थःगु हे इतिहास खः
व छगू भूलया इतिहास खः
लय्तायापुगु खं श्व हे खः कि व छकूचा
भूलं गुगु कसा जुयाच्वंगु दु उकिया
वासः व हे बाखनय् दु उकिया
वासः व हे बाखनय् दु

व बाखनय् —
छम्ह धुं खोरय् लानाच्वंगु दु
नय्पित्यानाः व सिइत्यंगु दु
धुंया बिन्ति भाव न्यनाः छम्ह मनुखं लुखा चाय्काब्यूगु खः
अहो व धुंला व हे मनू नय्त वांछायाच्वंगु दु
मनू हालाच्वंगु दु कि वयात नय्गु व धुंया धर्म मखु
धुं सायाके, अले बंगल सिमायाके न्यनाच्वंगु दु कि
व मनूयात नय्गु वया धर्म खः लाकि मखु
सा म्यय् थें मखु, व लँसि खः
सां प्यंकाः यक्व मनूत सीगु दु
दँकि वं धयाच्वंगु दु– मनू पापी खः वयात स्याःसां ज्यू

बंगल सिमा, व फ्वन भूमिपति अले सामंति खः
उकि वं धयाच्वंगु दु- मनूयात नःसां ज्यू
अपि कालाकुलु हाःगु न्यनाः धो" छम्ह अन थ्यंकः वःगु दु
धो" गुजुं याके छकः न्यं, अय् धुं- मनू हालाच्वंगु दु
धो" गुजुं नं सहि तल धाःसा आः व सीत तयार दु

धो" गुजुं धालकि खोर चोधं धुं तःधिकः
खोरय् धुं गथे द्वाहां वन थ्व हे आश्चर्य खः
वं इनाप यात कि न्याय् याय् न्ह्यः न्हापाया
स्थिति वयागु मिखाय् छलंग जुइब्यु
इतिहास धौछिति लिज्यायब्यु
धुं गथे खोरय् च्वच्वंगु खः व मनुखं गथे
लुखा चायकूगु खः व खँ बांलाक थुइकेब्यु
खोरय् द्वाहां वनाः धुं धयाच्वंगु दु कि जि
थुकथं खोरय् च्वनाच्वनागु खः
धुं थथे धया च्वंतले ज्यः जुयाः स्वयाच्वंम्ह मनूयात
धो" गुजुं हक्कूगु दु कि अय् छु स्वयाच्वना
लुखा तिनाब्यु गथे तिनातःगु खः
वस, थ्व हे बाखंया बापु जिगु इतिहास खः
धुंयात कुने हे माः -
शिकारीयात लःल्हाय् हे माः
थ्व हे बाखनं ब्यूगु खः
वासः खः
वासः खः
च्वय् मामिगु इतिहास खः

२. ब्विसिहुँ, ब्विसिहुँ, अय् खराचा !

जित: हीचायापुसेच्वंगु खँ थ्व ख: कि
जिगु बाखं थुइकेत श्रीमती भारतीचिया बाखं निं थुइकेमा:
जिगु इतिहास सोकेत श्रीमती भारतीचिया इतिहास निं सोकेमा:
जिगु इतिहास लुइकेत श्रीमती भारतीचिया इतिहास निं लुइकेमा:
गय्च्वंक होमीचायापुसेच्वंगु खँ थ्व ख: कि
जिथाय् वय्त श्रीमति भारतीचिथाय् निं वनेमा:

गुलि तुव: मछिगु सलं थौं घोषणा याय्मा:गु दु कि जिं
जि छगू जंगल ख:, न थन गुम्हं शेर दु
अय् खराचा: छं स्वयात तुंथिइ क्वफाय् त्यन व
शेर मखु
गुगु फर्नूला शेरयात लागू जुइ व
वयात लागू जुइमखु
गय्च्वंक अभागी थनया जन्तु अहो
थन गुम्हं शेर मदु, न ग्या:च्व: तंगु दु

अहो गय्च्वंक थुइकाबिइ थाकु थ्व खँ थनया मनूतय्त
अमित जन्तु धा:गु स्यूसा अपिं तंचाइ
अजूचायापुगु खँ थ्व ख: कि–
मनू जुइगु लँया उद्‌घाटन गुलि शहीदतय्सं याय् धुंकल
अमिगु बाखं जक कंसां थपिं थरथर खाइ

जित: हीचायापुसेच्वंगु खँ थ्व ख: कि
हिन्दुस्थानया जि य:पिं ज्यामित घ्यांलानाच्वंगु दु अले
अमिगु उसिना जाकि थनया प्राण ख:
हिन्दुस्थानया ज्यापु ज्यामित नांगा जुयाच्वंगु दु अले

अभिगु काप: थनया वस: ख:
हिन्दुस्थानया ज्यापु ज्यामित लाता लाति जुयाच्वंगु दु अले
अभिगु बोलि थनया भाषा ख:
अभिगु धर्म थनया आत्मा ख:
अनया मनू थनया द्य: ख:
अय्‌नं गजप नक्सां थपिं नेपाली ख: अले
छम्ह नेपालीयात पोष्टमार्टम यात धा:सा
वयागु आताकुति हे Made in India ख:
India धा:सा अहो... ...अनया इतिहास हे छपु तुतांया
इतिहास ख:
छपु बेमान तुतांया
अनया इतिहास हे छपु कथिया इतिहास ख: छम्ह
बेमान जवा:या
ओहो व तुतामय् थज्या:गु अद्‌भूत शक्ति दु कि वं
अंग्रेजतय्‌गु बंदूक फैं ख्याय् थें ख्याना छ्‌व:गु दु
अंग्रेजतय्‌सं सारा भारत व तुतामय् तया थकूगु दु
सारा जन्तुतय्‌सं व तुतांया पूजा यानाच्वंगु दु अले
जित: गय्‌च्वंक थुइका बिइ थाकुयाच्वंगु दु
व कथि थुलि अद्‌भूत कि विश्व त्वपू
वय्‌त्यंगु खुसि बा: वं पनाच्वंगु दु
छगूगु खुसिबालं किसि दुब्व: कया संसार त्वपुइत्यंगु ख:
ख्वबि व क्सुका:या बा– फसं महल चकनाचूर याय्‌त्यंगु ख:
हीमीचागु नुग: मल: जुया: कुतुब:गु ख:
अभिसं व कथि धस्वाकाब्यूगु दु
अहो ! व कथिला मल: प्रुफ ख:
थरथर खा:गु महलया बंदूकं व बा–फय्

व खुसि बा: पनेमफया:
व तुतां भमिसं धस्वाका थकूगु खः
व तुतां भमिसं धस्वाका थकूगु खः व तुतांयात महात्मा या:गु खः अले
करोडौं तका खर्च याना: व तुतांयात महात्मा या:गु खः अले
व कथिइ जायक फूफू मंत्र पुया: ज्वांय् ज्वांय् कुण्डा
चुलि वयका थकूगु खः
थौं तक व हे कुण्डातय्सं व खुसि बा: पनाच्वंगु दु
व खुसि बा: न्ह्याकेया निंति व कुण्डा चुइकेया निंति
देशभक्ततय् आवाज जव बंदूकं पिज्वल
व आवाज व कुण्डां पने मफया:
अंग्रेज हानं ल्याहां व:गु खः
अंग्रेजया साहसं पचासौं हजार देशभक्तया ज्यान
कायवं तिनि व तुतां अले व कुण्डा
धस्वाय् फुगु खः
गुगु कुण्डा अंग्रेजया शक्ति तिनि धस्वाय् फत
व्हे कुण्डां धयाच्वंगु दु कि
व पचासौं हजार शहीदत अंग्रेजतय् चय: खः
व खुसि बा: अंग्रेजतय् ध्यबां किसिद्वंब्व: का:गु खः
व पचासौं हजार शहीदतय्सं धयावंगु दु कि
व तुतामं, व कुण्डां गुगु आजादी वल व कूठ खः
व कूठ खः धयागु थौं थुलितक सत्य खः कि
छम्ह मचा बुल कि मां अबुया न्ह्यापालाकया ज्या
व मचाया तुति निं स्वथुलेगु जुइ ताकि वं
पवना: खुनु नय् पखं
गुलि मचात खुया हया: मिखा ल्ह्वकइ ताकि वयात
पवंका: नय् पदु
इमान्दार जुया: न्ह्याय् तपुकाच्वंम्ह साहुया चय: छम्ह चौकिदार

न्ह्याक्व घूस बी धा:सा
घात खुँतय्सं मूर्ख धाइ, छाय्धा:सा
व खुँतय्त ग्वाहालि याइमखु
व चौकिदारं याना: व खुँतय् भचाखाथा थ्वाँलाइ
छन्हु व चौकिदारया मिखाय् व खुँतय्सं तेजाव छ्वाकाबिइ
अले कांगु मिखा ज्वना: व चौकिदार हा: जुइ फवं जुइ–
थ्वहे मखुला पूँजीपतिया सेवाया सिरपा: ?
थ्वहे मखुला आजादीया उपहार ?
थ्वहे उपहार, थ्वहे सिरपालं धयाच्वंगु दु कि
व आजादी कूठ ख:

व आजादी कूठ ख: धा:पिं पचासौं हजार अंग्रेजया
गोलि धुर्कं धुंकूगु दु अले
व कूठ आजादी फातापुइका: सच्चा आजादी
हय्या र्निति लाखौंलाख अज गोलि नय्त तयार दु
अय् अमित अंग्रेजया च्य: धाइपिं
धा, थौं व अंग्रेजत गन दु
अंग्रेजया च्य: मखु अपिं अंग्रेजया शत्रु ख:
अय् अमित अंग्रेजया ध्यबा नल धाइपिं,
धा, थौं व अंग्रेजत गन दु
अमिसं अंग्रेजया पाउण्ड मखु अंग्रेजया गोलि न:गु ख:
जि नं घोषणा यानागु दु कि हिन्दुस्थानया
आजादी कूठ ख:
बांलाक नतुना: धा जिगु आवाजय् पाउण्ड नव: लाकि मव:

कथिइ चुलि वय्का हइगु विभिन्न ध्वाँय्तय्सं
देशया इतिहास गिजिमिजि याइ

देशया नवसा किचिमिचि याइ
व कथिया सुनां विरोध याइ व सुयां च्यः मखु
बरू सुनां समर्थन याइ वं थ्यबा म्हुतुइ त्वसूगु बइ
छाय्‌धाःसा व कथि करोडौं करोडया मालिक खः
व पूँजि made महात्मा खः
व कथिया विरोधी हे सच्चा देशभक्त खः

अय् जिगु साइनबोर्डयात कयाः १६ सालया खँ न्ह्यथंपिं
अय् ७ सालया खँ न्ह्यथंपिं
जिगु जातः स्वः वा
२६ सालया जिगु जन्म खः
जिगु देशया इतिहासया दुःख थ्वहे खः कि
थनच्वंपिं वीरतय् छ्यनय्
        धूर्तत प्याखं ल्हूगु दु
थनच्वंपिं सोझातय् नुगःपाय्
        धूर्तत प्याखं ल्हूगु दु
नत्रसा थनच्वंपिं मनूत थुलि बाहादुर खः कि
लडाइँ अमिगु निंति मनोरंजन खः
अमिके थुलि तागत दु कि गण्डकी १ मिनेटं पनेफु
डाल्डा १ मिनेटं पनेफु
तर गण्डकी पनेत सुनां मनूया खुसिबाः पिकाल
अमिसं छगू नाटक जक म्हितूगु खः
डाल्डा थ्यः पनेत सुनां मनूया खुसिबाः न्ह्याकल
अपिं गाइजात्रा जक वःगु खः
मांया ला थ्यनाः मालिकयात कोसेलि तःम्ह व
बगरँ

मालिकपाखें अप्वः क्रेडिट कायूत, जस कायूत
व नाटक म्हितुकूगु खः भले
व बेमानत अहो! व बगरेतय्‌सं धाः धाः थें
सोफापिं बोरतय् छ्यनय् नाटक म्हितूगु खः

थौं थःगु आज्जु तिपयांनाः न्ह्यज्यानाच्वनाम्ह जि
व बेमानतय् सन्तान मखु
जि खना व बेमानतय्‌के गुगु साइनबोर्ड दु उकिया
उद्देश्य अमिगु ल्हाती मदु
अमिगु ल्हाती गुगु फ्ण्डा दु उकिया
उद्देश्य अमिगु तुगलय् मदु

श्रीमती भारतीचिया पर्सि तलःय् क्रिन्हय्‌दं
तक च्वनाःवंपि सु ? अपिं स्वयाः नं व बेमानत
धोकेबाज खः
श्रीमति भारतीचित मांया ला ध्यनाः कोसेलि तःपिं
बगरेत सु ? अपिं स्वयाः नं व बेमानत
धोकेबाज खः
व बगरेतय्‌ला कमसेकम थःगु साइनबोर्ड, थःगु
फ्ण्डा व थःगु लक्षया दथुइ गुगुं फरक मदु
अहो व बेमानतय् फ्ण्डा व लक्षला
सगंः व पाःताः थें पाःगु दु

अय् व बगरेया च्वयःत
जिगु इतिहास व बेमानत नाप स्वाय् दइमखु
जि जि खः
थन गुगु जादूया कथि वय्‌त्यंगु दु जि

उकिया विरोधी खः
व कथि नितः स्यायुत जि शत्रु ं ल्ह् बंगु तलवार खः
दवकले हीचायापुगु खँ थ्व खः कि
जि जंगल खः अले
थपायधंगु जंगलय् गुम्हं शेर मदु
सपोज या अय् खराचा-
तुं या पःखाःस्वलयुतक थ्व जन्तु यंकेत
छ सफल जूगु दु
तर यथार्थ थ्वहे खः कि बला
तुं थिइ क्वस्वयाः हजूर हजूर धँच्वंगु दु
बिसिहुं, बिसिहुं अय् खराचा, व शेर मखु
छ जक ला छु थःहे कलाः तक नं स्वयातं
कोसेलि बीत व तयार दु

२. Voiceless आवाज

अनं दुमछ्वःगु फन ज्यू अय् पासापिं,
हाचां गाय्काः जुइम्वाल मनूत थौं व खिचातयुसं
व्हाउँव्हाउँ फगु ताःला ? व्हाउँव्हाउँ
उयाच्वंगु दु व खिचाया मूर्तितयुसं

हूं ? मताःला ? थन व्हाउँव्हाउँ उयाच्वंगु दु
अले चेचे हालाच्वंगु दु

मोटरया हर्न मखु, मोटरया हर्न मखु
थन हाउँहाउँ उयाच्वंगु दु खिचाया सालिकतयुसं
गयूच्वंक मंत्र सः अपि
मात्र सालिकं हे उइकातःगु दु व खिचाया मालिकतयुसं

धन हे ल्वाबाय् जक मखु
वेवे हालाच्वंगु तायदु थौं थ्यख्यरं
हाउंहाउं उयाच्वंगु दु थ्व ३६ सालया असार महिनाय्

हाउंहाउं हाःगु खः धयां अय् गय् पत्याः मजुल जि
पासापि ... ...
अय् पासापिं, थ्व हाउंहाउँ हे हाःगु खः
थ्व खिचातय्सं हे ऊगु खः

महलय् खिचा गबलें खालि जुइमखु
संसारया छगू सत्य थ्व नं खः
मनूनाप स्वयाः अमि खिचानाप बयाः याय् यः
मनू नाप स्वयाः अमि खिचानाप माया याय् यः
छगू सत्य थ्व नं खः

मनूनाप अमिसं मिखा चूलाके फइमखु
(मखुसा चेगोवेरायाके न्यना स्व)
दक्कले धइकेयाःगु छगू सत्य थ्व निं खः
मनुखं हय्काल जुइ अन महलय्
खिचा उलःबुलः हाःगु अवश्य उंकि खः

अय् पासापिं, थ्व हाउँहाउँ हे हाःगु खः
थौं सुथय् जि कुकल्यांकू धाःगु धयां कुखुरीकां धाःगु हें
अहें जि नेवाः खः, व कुकल्यांकू हे धाःगु खः
उखुनु छ्वय्वं चाकु, छ्वय्वं चाकु धकाः छम्ह पंक्षि
गुलि यइपुक विन्नावन याल छ्वय्वंया ।

तर काफल पाबयो धाःगु हँ
अहँ जि नेवाः खः, जिगु न्हाय्पं नेवाः खः व
छ्वथ्वँ चाकु हे धाःगु खः
अज्ज छम्ह मले बयाः ल्वाःबःगु दु कि गःपः
तःपु धाःगु हँ
अहं, जि सबबमी खः, व छ्वथ्वँ चाकु हे धाःगु खः

चेचे धाल जितः, व्हाउँव्हाउँ उल धयां
आमसभा आमसभा धाःगु हँ
अहं जि सु खः जिं मस्यू जिगु नुगलय् ला
हाउँहाउँ हे हाःगु खः
उछु, व जिथियाके न्यना स्व माइक हाउँहाउँ हे हाःगु खः
मदय्फु, वं खँ थूगु मदय्फु
तर वं गुगु धाल व सत्य खः
अपि व्हाउँव्हाउँ हे हाःगु खः

कूति ला साप हे चर्को अमि
अमित जि सुर्वाः त्वका स्वय् मास्ते वः
अमित जि पर्सि त्वका स्वय् मास्ते वः
उइगु ला अमि ढतिकं हे चर्को
न्हिपं जक अमि कालेचियातिहे चाःतूं लाकि मतू
जि खंके मास्ते वः

न्हिपं नं अमि उत्तिकं हे चाःतूगु दइ अय् पासापिं,
मखुसा धयाब्यु अय् पासापिं, गबले प्याहां वःगु दु अपिं
मालिकया आडम्बरोसा मकाय्क
चुइंक गबलें हाले छाःला अपिं
मालिकं चेचे मधाय्क ?

खिचातय्सं साप हे माया याः जिं स्यू
मनूया मचा साःगालय् सिनाच्वंगु देशय्
खिचाया मचा मुलय् च्वनाच्वंगु दु जिं स्यू
निचाः टाब्लेट नके मफयाः गुलिसिया मां सिनावंगु
देशय् सलंसःया बासः खिचायात याः, जिं स्यू
खिचायात तसकं हे माया याः– जिं स्यू
तर धयाब्यु कि मालोबले छम्ह निम्ह खिचा स्यायत अंपि
लिचिलीला ...लिचिलीमखु– जिं स्यू

थनया इतिहास ब्वनाः छता खँ थ्व नं जिं
सीकागु दु कि
जब च्यः हे द्यः जुइ वयात खिचा भोग बिइ माले यः
उकिं हे व खिचात स्याःगु खः
अंपि गुलि मंत्र सः अहो मोटरया हर्न मखु
बांलाक न्यँ खिचाया सालिक ह्वाउँह्वाउँ हाःगु खः

सालिकं उइफु धयागु खँला धात्थें नं क्रूठ खः
तर धयाब्यु कि थ्व लुखां ह्वाउँह्वाउँ हाला हः लाकि मह:
हाला हः धयागु खँ नं वास्तवय् क्रूठ खः
तट धयाब्यु कि Voiceless आवाज वः लाकि मवः
अले थ्व ३६ सालया असार महिनाय् देशया
कुंकुलां गुगु शब्दं थ्वयाच्वंगु दु
धयाब्यु कि उकिइ व सालिकया सः थ्वः लाकि मथ्वः
मखुसा थुलिहे लिसः ब्यु कि
थुकुसी गाइजात्रा न्हापालाक न्ह्याज्याः वः लाकि मवः
थुकुसीया घटनां जिं छताखँ थ्व सीकागुदु कि

ईब्य: मदय्‌क गुगु गाइजात्रा जुइ व प्याखं मखु
व सत्य ख:

अय् पासापिं, सिंदूर जात्रा स्वयागु याय् मनंनिगु
जनतां थुकूसी हाक: जात्रा या:गु दु
स्वांमा: ववखाय्का: स्वयागु रथ यात्रा याय् मनंनिगु
२५ सौं हजार जनतां थुकूसी लाकांमा: ववखाय्का:
गाडा यात्रा या:गु दु
'सिंदूर जात्रा जुइ न्ह्य: हाक: जात्रा जुइगु' जि मस्यू
'इतिहासया नियम ख: लाकि मखु'
सिंदूर जात्रा मन्याय्‌केत अय् पासापिं धयाब्यु व खिचातय्‌सं
ऊगु ख: लाकि मखु
९५ सालं निसें सीदय्‌क लहिनात:पिं व खिचात
हा: जूगु मखुसा धयाब्यु कि
मालिकया आज्ञा मदय्‌क भपिं हा:गु दु लाकि मदु
९५ सालय् थपिं मालिकया आज्ञां हा:गु ख:
७ सालय् थपिं मालिकया आज्ञां हा:गु ख:
थ्व ३६ सालय् थपिं मालिकया आज्ञां हा:गु ख:
मालिकया आज्ञां हा:गु मखुसा अमिके न्यँ कि
छाय् हाले लिबा:गु ख:
अमिके न्यँ कि अमिसं मस्यूला प्रत्येक सुधार छगू
छगू हथियार ख: शोषणया
प्यास थन सुधारया मखु
प्यास ख: छगू परिवर्तनया

न्यँ अमिके परिवर्तनया प्यास दु लाकि मदु
न्यँ अमिसं थ्व खँ थू लाकि मथू

वास्तवय् अमिसं थूगु दय्फु अथवा मदय्फु
उकिया क्रीत मतलव मवु
क्रीसं थुकेमाःगु थुलिहे खः कि
अपि ह्वाउँह्वाउँ हाःगु दु

छता थुइके माःगु खँ थ्व नं खः कि
अमिगु म्हगसय् जुलूस वःगु दइ
वीर ... ... जिन्दावाद
वीर ... जिन्दावाद
वीर ... ... जिन्दावाद

थ्वहे जुलूसया म्हगसं अपि ग्याःगु खः
कसाहे तिसा भाःपियाः तियावःपि देशया
सपूतत खनाः अपि इतिमिति कंगु खः
अपि ह्वाउँह्वाउँ हाःगु खः
अमिहे मालिकं हायकूगु खः
थः मालिकं हे कयि दायाः छयानाः मछ्वःतले हालीतिनि
थपि ह्वाउँह्वाउँ
व छु चेचे धाःगु तायदु थ्व अमि हे मालिकया सः खः
(चे धकाः चेगोवेरायात जक सःतीगु खः)
चेचे सके जितः हे धाःगु खः
(जि धन्य खः) सके
जि थः हे चेगोवेरा खः

खने मरू मरू

मुंम्ह – शिवसुन्दर राजवैद्य

[जिमिसं खने मदयक लिसः सुला च्वंगु न्ह्यःपः न्ह्यब्वयागु दु। लिसः बियादिसँ– छिगु लिसः पाय्छि जू मजू सीकेत पत्रिका पुइकु पुइकुं कासँ गनं लिसः सुलाच्वंगु दइ– छितः तय्जू याय्त-सं,]

१. तसकं जाःपि २५ म्ह पासापिं दु । इमि पुचलय् दोछि, निदो, निसँ कयाः नीप्यदो, नीन्यादो तक्क धेबा दुपिं मनूत दु । आः धयादिसँ न्याम्ह न्याम्ह जानाः उलि उलि हे लाय् तयाः न्यागू ब्यापार याय्त गुकथं अःपुक्क हे इपिं न्यापुचः जुल जुइ ?

२. संत्रापि पिनातःगु क्यबय् स्वम्ह बंजाःत वन । म्हापांम्ह बंजालं अन दुगु स्वब्वय् छब्व सिमात न्याय्गु क्वःछित । मेम्हेस्यां ल्यं दुगुया स्वब्वय् छब्वः न्याय्गु बिचाः यात । स्वम्हमेस्यां हानं ल्यं दुगुया स्वब्वय् छब्वः न्याय्गु क्वःछित । अन्तय् ल्यं दुगुयात स्वम्हं जाना छब्वः छब्वः न्याय्गु क्वःछित धाःसा व क्यबय् कम्तिनं गुःमा सिमा अन दु जुइ ?

३. छि स्वपु सलाइ कयाः प्यंगू Equilateral triagle त गथेयाना दय्का दिइ ?

साहित्य दुने-साहित्य पिने

-साःमि, येँ (भरत)

भरतदाई विप्लवीं गिरिजाया 'बाखाछें' दुगु तयजु कालनि-किजा राम नापलाय्वं कन । तर जिगु निंति थ्व व्यंग खः छाय्कि वं जि पाखें न्यंगु दु- विप्लवीं गिरिजाया छुं नं काइमखु । जि वयात लिसः बिया – पत्रिका जुयाः काःगु जुइ, सफू जूसा शायद काइमखु ।

छाय्कि,

भरतदाई, राजेन्द्र बाज्यां भाजंमिखा यंकेगु खँ मह्लाः-शान्तदाई नं नापलाय्वं कंगु दु ।

भरतदाई, विप्लवीं विपात्र मकाः – शायद विपात्रया प्रकाशक पासां नं थयेहे धाइगु जुइ ।

× × ×

थ्व खं जितः पुलांगु खँ लुमंसे वल । सिलुस्वां पिहांवःगु छुं दिन लिपा नातीवज्रया पसलय् मल्ल के. सुन्दर व अमृतरत्न नापलात । मल्लं छत्युंहे न्यन – छं छाय् सिलुस्वां पिकयागु ?

जि लिसः बिया – जि प्रकाशक मखु ।

अय्नं मल्लं धाल – प्रकाशक छहे खः । (अर्थात छंगु ह्लाः दु)

जि धया – खःसा खःका । छाय् ? (तर थ्व आत्मसमर्पण मखु)

मल्लं हानं वहे न्ह्यसः यात – छं छाय् सिलुस्वां पिकानागु ?

लिसलय् अनावश्यक खँ धयाः नं छता लिसः जि बियागु दु - थ्व सिलुस्वां Style यागु उपन्यास छगु भाषाय् मदुनि उकिं जि पिकयागु खः ।

थ्व खँयात स्वयम् मल्लं स्वीकार या:गु दु । मल्लं जित: सुकांब बिल थज्या:गु (सिलुस्वां) सफू पिकाय्गु सिवें सच्छिहे मू तय् मा:सां मेगु सफू पिकाय्मा: (गुगु सर्वसाधारणया निंतिं मखु विशेष मल्ल थें ज्व:पिन्त जक ज्याय्ह्यले जो) मल्लं नातीवज्रया पसलय् गुलि नं सिलुस्वांया बारे कुंखिन व फुकं कृतिनाप सम्बन्धित मजुसे व्यक्तिनाप जूगु जिं बा:चाय्वं धया – मल्लं छं कुंखिगु खं कृतिनाप स्वापु मजुसे व्यक्तिनाप तँ दुगु सो दत अथवा कृति मखु व्यक्ति मय:गु सी दत उकिं कृति मय:सां व्यक्ति मय:सां जित: धाय्गु मखु छाय्कि जि प्रकाशक जक ख: (मल्लया मिखाय् जक) । यदि छन्त कृति मय:सा आलोचना च्व ताकि थ्व सिलुस्वां सुं छम्ह व्यक्ति नं स्वय्गु कष्ट मयाय्मा तर जि आलोचना खना: मग्या: छायकि आलोचना यात धका: सफूया माग न वढे जुइ न कम्हे जुइ । (तर लय्ता:या खँ सिलुस्वांया माग अप्व: जूगु जक खनाच्वना । विप्लवीया छम्ह सदस्यं नातीवज्रया पसलय् वया: सिलुस्वां न्याना स्व:गु खना) यदि छन्त व्यक्ति मय:सा गिरिजा नाप खँ ल्हा: हुँ ।

लिसलय् मल्लं धाल – आलोचनाला च्वहे च्वय् तर गिरिजा नाप खँ ल्हाना: त्याके फइमखु । गिरिजा स:स्यूम्ह ख: । ... वं साहित्ययात भ्रष्ट याइ ।

थ्व धा:गुया उद्देश्य छु जिं मथू । खँ सिधय्व बायावने त्यय्का: छता खँया जिं महशुस याना कि अमृतरत्नया जि खना: तँ पिहां व:गु दु ।

× × ×

छुं दिन लिपा विप्लवीं गिरिजाया सफू मकाय्गु अथवा ममीगु व ज्यूसा ममीकिगु निर्णय यात धैगु खँ न्यना । ख: मखु सीकेत 'देग: म्हिचा सफुतिं' पिका:गु 'गिरिजाप्रसादया गद्य कविता' (प्रकाशक – विजय रत्न वज्राचार्य) ज्वनावन । व इलय् लाइब्रेरी आर. के. निर्मल व अमृतरत्न दु । आलमत नं यंकागु जूगुलि आलमत बी धुंका: भ्वतं

ख:चिनाब्याःगु गद्य कविता न्ह्याचोका । निर्मलं छु सफू धंगु न्यंगुया-लिसलय् जि धया – गिरिजाप्रसादया गद्य कविता !

सफू ब्वनास्वय्‌गुला छु सफूया नां न्यने मात्रं हे इमिगु प्यंग: मिखा चूलात । छुं भचा सुम्क च्वनेधुंका: जित: मस्वसें लिस: बिल – जिमिसं गिरिजाया सफू मकाय्‌गु निर्णय यानागु दु ।

–छाय्, सफू जक मकाय्‌गु कि गिरिजाया कृति दुगु छुंहे मकाय्‌गु ? –आ:यात सफू जकंनि मकाय्‌गु पुचलं निर्णय या:गु दु । जिमिसं मकाय्‌वं छुं पाइहे मखुनि ।

–पा ला छु पाइ धका: । थ्व झिगू सफू जि थन अथेंहे त्व:ता थकेफु । हानं थ्व झिगू सफू काल धका: नं जित: त:धंगु फाइदा जुइगु नं मखु । थ्वला जि पत्रिकाय् नेपालभाषाया छुं नं सफू पिहां व:सां झिगू झिगू काय् धंगु छिमिगु (अनुरोध) विज्ञापन ब्वनागुलिं जक बीत ब्याःगु सिवाय् मेगु छुं मखु ।

–विज्ञापनला जिमिसं यानागु ख: तर गिरिजायाके सिद्धान्त मदु । जि आश्चर्यं चाल, जि गिरिजा व्यक्ति बी यंकागु मखु, गिरिजाया कृति जक बी यंकागु ख: अन गनया सिद्धान्तया खँ वल ? जिला नेपालभाषा साहित्यया छगू सफू जक ज्वनावनागु ख: यदि इमिसं विज्ञापनय् सिद्धान्तया सफू मा: धका: विज्ञापन या:गु जूसा शायद प्रकाशकं सिद्धान्तया सफू पिकाइगु जुइ । अथवा जि इमिगु सैद्धान्तिक ख्वा:पा: स्वय्‌त कष्ट या:वनेगु मजुइ ।

जि न्यना – छाय् सिद्धान्त मदु ? (गिरिजायाके)

जिगु न्ह्यस:या लिस: मब्युसें अमृत रत्न दनावन ।

जि धया – अय्‌सा आलमत नं हजि । थ्वयात नं सिद्धान्तहीन धा: ।

तर इमिसं धाल – जिमिसं मधया !

निर्मलं धाल – छ नाप पिने छकः थ्व (गिरिजा) सम्बन्धी बांलाक खँ ह्लाय् । तर थौं तक नं निर्मलं जिनाप खँ ह्लायगु कुतः याःगु मदुनि । शायद वया गिरिजायाके छु आधारय् सिद्धान्त मदु धाय् क्वःछी मफयाच्वन धुइ छाय्कि थःकेहे निश्चित सिद्धान्त मदु थ्व धयागुया आधार बिप्लवी लाइब्रेरी खः । तर बिप्लवी लाइब्रेरीनाप जिगु छुं कथं या तं मदु । जिगु मत भिन्नता दुसा अनया व्यक्ति विशेष नाप जक दु । गुम्हेस्यां गिरिजायाके सिद्धान्त मखं । छु साहित्यिक मत भिन्नताहे सिद्धान्त मदुगु धुइगुला ?

बिप्लबीला पब्लिक लाइब्रेरी खः । अन विभिन्न मनूतय्त लसकुस यानाच्वंगु खना । अन विभिन्न मनूतय्गु इच्छा पुवंका च्वंगु खना । अन जासुसि दुनियाँ खना, तिलस्मी दुनियाँ खना, अनहे यौन पाछायाच्वंगु दंगु हिन्दी उपन्यास नं खना अथेहे प्रगतिशील सफू नं खना तर थथे फुक सफू तयाः नं गिरिजायाकि सिद्धान्त मदु हँ ? थ्व फुक्क खँ लुमंकाः जितः व व्यक्तितय्त थथे धाय् मास्ति वः कि ईपि गोरखापत्र खः । उकें धुइ अन गोरखापत्र नं दु !

मल्लयागु सिलुस्वांया आलोचना पिहाँ वल । देगः ह्निचा सफूया न्यागूगु पिथना मखय्फु धाल तर थ्व धाःगुया अर्थ छु ? गबले कि सफुती देगः ५ धकाः घोषणा यानातःगु दु ।

सिलुस्वां उपन्यास शैली पक्षय् न्हूगु धैगु स्वीकार यात । मनोविश्लेषनात्मक उपन्यास धकाः घोषणा यात – थ्वहे सिलुस्वांया सफलता मखुला ?

वैचारिक खँ धाइ – वला थःनाप मिले जूह्म मनू जूसा यौनं फुचाःगु कृति नं प्रगतिशील खनी थ्व तःधंगु खँ मखु । यदि धात्थेंह्म साहित्यालोचक खःसा कृतिया लेखकयाके दुबिनाः आलोचना याय्माःथें जितः ताः, मखु वैचारिक (सैद्धान्तिक) दृष्टिकोणं आलोचना याय्गु सा थुकी जितः छु धाय्गु मदु । तर धन्य गिरिजा, 'नेपाल'ऋ तु पती थें 'श्री

मनू' पिहां मवः ।

× × ×

मल्लया आलोचनां जितः कवि दुर्गालालया खँ लुमंका बिल ।
कवि दुर्गालालजुं भ्वजय् (जिं थः दाजुया इहिपाः जूगुलिं कवि
दुर्गालालया नापं मेपिं पासापिं छपुचः भ्वय् ब्वनागु खः) गिरिजायात
धयादिल – गिरिजा, छन्त जिं अलग्गहे तयातेगु दु । जिं छन्त अलग्गहे
मिखां स्वयाच्वनागु दु । (व अलग किसिमं स्वयाच्वनादीगु दृष्टिकोण छु
थ्व दुर्गालालजुं धयामदी ।) दुर्गालालजुं धयादिल – जिं छंगु सिलुस्वां
स्वय्धुन । छं थने हइपिं पात्रत जीवन्त जू । लेखक धैंपिं इमान्दार
जुइमाः । थःगु नुगः खँ स्पष्ट धाय् फय्केमाः । थ्व खँय् छ इमान्दार
जू । थुकियात मेपिसं Slow Poison धाःसा धाय्ब्यु ।

Slow poison या नां न्ह्याःने वय्वं जितः 'सितु' ल्याः
४७ या सम्पादकीय लुमंसे वल गुकी कविकेशरी चित्तधरयात ब्यूगु
आर्थिक ग्वहालियात नेवाः मात्र यात Slow poison नकूगु धंगु
संखा व्यक्त याना तःगु छगू अंश दु तर व Slow poison नं न
नेपालभाषायात थिल न नेवाः मात्र यात थिल बरू स्वयम सितुयात
थिल । (तर आः हानं सितु पिहांवइगु न्यना)

लेखकया इमान्दारीयात मेपिसं Slow poison धाःसां
ग्याय्म्वाः धया च्वह्म दुर्गालालजुहे गिरिजाया सफू प्रतिवन्ध याय्गुली
मध्ये छह्म 'प्रभावपूर्ण' व्यक्ति धैगु न्यना ।

जि आश्चर्य चाः – भ्वजय् अनौपचारिक रूपय् जूसां दुर्गा-
लालजुं स्वीकार यानाद्यूगु दु कि थौं कन्हय् पिहांवयाच्वंपिं प्रगतिशील
तय्गु लेखय् कला मदु ।

थुकिया अर्थ जू वइ वादया लोभि जुया जुल धाःसा साहित्यय्
कलाया हत्या जू वं । थथे थूम्ह कविं छम्ह मेम्ह कविया सफुती प्रतिबन्ध
याय्गु छाय् स्वल जुइ ? ? ?

यदि वय्‌कः मखुसा नेपालभाषाया छम्ह लेखकयात या:गु अन्याय पुलुपुलु स्वयाच्वनेत वय्‌कःया भाषा अनुरागं गय् बिल जुइ जिं मस्यू !

दुर्गालालजुया खँ वयाच्वंगुलिं नेपालभाषा, नेवाः संस्कृति प्रति वय्‌कःयाके दुगु भावना, ममता नं न्ह्यथनाहे छ्वय् ।

वय्‌कलं भ्वजय्‌तुगः मछिकाः धैदिल – भरतभाई थें ज्या:म्हेसिगु भ्वजय्‌नि थथे मजुइमा:गु खः । (थथे वय्‌कलं पाश्चात्य संगीतय् प्याखं हुलाच्वंपि व पाश्चात्य म्येयात संकेत यानादीगु खः) नेवाः म्ये व नेवाः प्याखंहे अन जूसा गुलि बांलाइ धैगु वय्‌कःया भावना खनाः जितः धाय्‌बल – थ्व प्याखं हुयाच्वंपि बखुंचिया भाय् थूपि जुइ । जिगु थ्व लिसलं वय्‌कः लय्‌ताः मताः जिं मस्यू तर जिं अन व इलय् कारणवश मेगु लिसः वय्‌कःयात बी मफत उकिं जिं थन न्ह्यथनाच्वना – पाश्चात्य संगीतयात संकेत यानाः भरतभाई थें ज्या:म्हेसिगु भ्वजय्‌नं थथे मजुइ मा:गु धैदिल थ्व वय्‌कःयागु भाषा अनुराग खः, भाषिक चेतना खः । तर व ईला लय्‌ता:या ई खः । इहिपा:या भ्वय् खः । लय्‌ताया भ्वय् खः । अन मनोरञ्जनया निंति छुं नं साधन प्रयोग जूसां नेपालभाषाया अवनति जुइ थें जितः मताः ।

तर मुक्कं नेपालभाषा धकाः संगीत सम्मेलन यानाच्वंगु थासं गैर नेपालभाषं म्ये हा:गु इलय् कवि दुर्गालालजुया भाषा अनुराग गन ? भाषिक चेतना गन ? भावना गन ?

× × ×

थ्व पाश्चात्य संगीतया सन्दर्भय् जितः लुमंसे वः, यलय् जूगु धर्मोदित्य धर्माचार्यया बुँदि गोष्ठी छम्ह नेपालभाषाया जिम्मेवार व्यक्ति नवानादीगु दु कि थौं कन्हय् प्रत्येक छेँय् पाश्चात्य संगीतया माग जुयाच्वंगु दु गुकिं स्पष्ट जू कि वय्‌कःया छेँयुहे पाश्चात्य संगीतया बय् बय् जुयाच्वंगु दु ।

× × ×

थ्व खँ न्ह्यथनागुया उद्देश्य वय्कलं हाय्केज्यू जि छाय् मज्यू थ्व धाय्त्यनागु मखु । बल्कि थ्व छु कारणं थथे जूगु खः कारण मालेत जिम्मेदार व्यक्तितय्त अनुरोध जक यानागु खः ।

जि स्वय् थथे जूगुया कारण पाश्चात्य संगीतया न्ह्यःने फीसं फीगु संगीत विकासे याय्मफुगुलि खः । गुलि पाश्चात्य संगीतया साधन (ब्यासेत) उपलब्ध जुउ उलि नेबाः म्येया साधन उपलब्ध मजुउ ।

× × ×

जिला विप्लवीं गिरिजाया सफू जक मकाइगु धकाः च्वनागु तर मखु जुयाच्वन विप्लवीं 'नसंचा' पत्रिका नं मकाः धकाः छम्ह पासा जितः कंगु दु । छाय् धंगु लिसलय् वं पासां धाले – नसंचां यानाः इमिगु ब्याहाचुलि नं बन्द यानाबी त्यन हँ ।

× × ×

गिरिजा जनपक्ष मजू अथवा गिरिजां जनताया निंति मच्वं धकाः व व्यक्तितय्सं नं गिरिजायात आरोप यानाच्वन गुपिं कि साहित्य च्वलय् दं वःगु जुजुया जन्मन्हि पतिकं दचिछि निंदं यानाः थौं स्वदं च्वनाच्वन । जबकि गिरिजां नीदँ न्ह्यः निसें थौं तक मदिक्क थःगु जीवन साहित्यय् पानावयाच्वंगु दु ।

× × ×

थ्व आलोचना मखु, वकालत नं मखु । थ्व थुलिहे खः कि साहित्य दुने साहित्य पिने बुयावयाच्वंगु छुं चर्चाया छुं छुं चर्चा जक यानागु खः ।

+

Scanned with CamScanner

प्रिय! छं मनंतुंगु म्ये जिं हाले

किरण सायमि

छं मनंतुंगु-म्ये, संगीत व कबितात प्रिय
जिं अबश्व हालेतिनी ।
जिं अबश्य थ्वय्केतिनी ।
जिं अबश्य न्यंकेतिनी ।, याकनं हे
थथे जिद्दि याय्मते प्रिय । छाय्कि-थौं
जिगु कथुहे तिनाब्यूगु दु
जिगु बाजंहे लाका ब्यूगु दु
जिगु च्वसाहे लाका ब्यूगु दु । तर, थौंया जिगु बाध्यतायात
सिथिलता ताय्केमते । थौंया जिगु बिबशतायात
निस्क्रियता ताय्केमते । छाय्कि,
थौंया असमान ध्व:त हुया:
समान ध्व:त किइगु निंति, कन्हे
सगरमाथाया च्वकाय् च्वना:
जिं अबश्य म्ये हाला च्वंगु दइ
मेची, कोसी व महाकाली लिसें
क्रान्तिया स: थ्वय्का च्वंगु दइ
चुक सतक व गलिल गलिलइ
क्रान्ति कबिना न्यंका च्वंगु दइ ।

+

चुइकेगु खुसिया परम्परा खनिइसा ।

—रामशरण सायमि

दच्छि दच्छि तक
वा वइगु ई पिया:
थ:गुथें तायका च्वंगु बुँइ
ज्यापुं वा पिइ ।
खुसि सिथय्‌सं च्वंगु
वामा चुलिहे जाय् मलाय्‌कं
खुसिया दमन पूर्ण नीति
बा: वइगुलि (वा वइगु इलय्)
चुइका यनिइ ।
बुँइच्वंगु छुं नं
थ: मचाखाचा थें
भा: पिइम्ह ज्यापुं
अनार्थपि मस्तय्‌त जूगु
(अबु दयां नं)
अन्यायपूर्ण दमन स्वय् मफया
हानं नं खुसि सिथय्‌सं
वा पुसा व्हलिइ ।

छुं ई तवक जक
च्वथ्यंक बा: वइगु खुसि
ज्यापुया हानं हानंया कुतलं
क्वंक्वंजक बा: वनाबिइ
थथे जूगुयात
खुसिं श्रद्धात:गु थें
भा:पिउम्ह ज्यापुं
दच्छि लिपा हानं
खुसिं वामा चुइकायंकाच्वंगु खनिइ ।
लिपा लिपा तक
ई त्य: लिसे
चुइके यंकेगु हे
थ:गु परम्परा
तायकाच्वंम्ह खुसिया
लँ हिइका बिइगु बिचा:
ज्यापुं कयां त्वतिइ ।

+

धिसिक्क धें

-जि. बि. जोशी

- पंचायत पार्टीया भाषण जूगु मखुला ?
- खः
- गुलित न्योंपि वुले ?
- न्यनिपि मदु स्वँपि जक दु का ।
- छु स्वँपि ?
- गुम्हं तिनिखयोः दुने मिया तःगु सामान न्यायत स्वँपि, गुम्हं घारारारा घुरूरूरू जूगु तमास स्वँपि ।

एम. ए. पास याना लिहां बःह्म काय् यात गामय्या छह्म बुरां थःगु स्यना च्वंगु रेडियो छगः - थ्व स्यना च्वन दय्कि धका बिल । तर एम. ए. पास याना वःह्म कायनं स्यंगु रेडियो छगः हे दय्के मफूगु खंबले बुढा जागय् जुया ब्वःबिल - गज्यागु थासय् एम. ए. धागु पास याना वया छं ? जाबा स्यंगु रेडियो छगः हे ह्ल् वने मसय्क ।

तरकारी भा नियन्त्रण यावःपिं पुलिस तय्सं छह्म ज्यापु यात ज्वना हाकिम याथाय् यंकल - हाकिम नेवाहे लाना च्वन ।

हाकिम - यस्लाई किन ल्याएको ?

पुलिस - ३० पैसा नजाने एक मुठा धनियालाई छ सुका भनेर बेचिरहेकोले ।

हाकिम - खःला छं छ्यु- धन्याया स्वमोलं मियाच्वनागुला ?

ज्यापु – मखु हजुर छथुया छसुकां मियाच्वनागु थमिसं थिकेक मिलधया ज्वनाहल ।

खुल्ला मंचय् च्वना: तत:सकं भाषण याना च्वंह्म छह्म नेता खना छह्म मनूनं थ: पासा यात धाल – का स्वले उखुनु तिनी घुस न:गुलि लाना कुनातह्म जेलं पिहाबं:ह्म थौं नेता जुयाच्वन ।

– का छु धैगु आमु थौं नेता जक जुल कने तंन्त्री जुईतिनी स्वले ।

॥

Scanned with CamScanner

खने मरू मरू

१. अ:पुक न्यापुचः यायेगु

१	६	७	८	९
१०	२	११	१२	१३
१४	१५	३	१६	१७
१८	१९	२०	४	२१
२२	२३	२४	२५	५
जोड ६५	६५	६५	६५	६५

२. ८१ मा

३. स्वपु सलाइ बँय्‌तया छगू स्वकुं दय्‌का दिसँ । व स्वकुंया स्वंगू कुनय्‌ मेगु स्वपु सलाई धंका: छथाय्‌तुं त्वका दिसँ । थथे यायेबले प्रिजम Prism छगू दः वइ ।

चु चिनाखँ-छ्ज्वा:

अन्या:या धकिं क्‍वार्‍र खुना
सोतिपायँयात चचिफुना
शोषनमहलया स्वाहाने थुना:
धरती व सर्ग: छ्स्वा याना:
बिद्रोहया चिलाख ज्वना:
व, बिद्रोहि जुया दं ब:गु दु ।

– लक्ष्मीप्रसाद सायमि

पंज:या बन्धन दुने
लानाच्वंपिं – की
गुबलेतक मुक्त जुइ फैमखु
उबलेतक थ्व जीवन
सफल भा पे फै मखु ।

– योगेश्वर बहादूर श्रेष्ट

अभूत पूर्ब उत्साह
अभूत पूर्ब निश्क्रियतां जाल
निरीक्षणयाना
मन्त्रीदल लिहां वन ।

–सत्यस्वरूप दत्त
(भारत)

मुखू ब्यना: उन्मत्त जुया
होगु स्वां गुलि बांला
थ्वयुवं बँय्‌ला: वनीगुलिं दु:ख तायेका
सुखु चिना वयन – बिबशता
कल्पना यागु खेमखु वं
छ्नहू क्‍वा: जुइ तितीगु – जीवन ।

– शुभ साक्य

खुसि बा:लं बाँध थुंगु हसनां
जिंगु बिश्वास कन ववातुल
स्वतन्त्र जिगु स:ग्यात पनीगु
प:खा:यातनं जिगुहे सलं
थुना: छ्वैतिनी धैगु थुल ।

– सायमि, के. के.

छ जिगु नुगलय् द: सिनी
किपा थ्वंया ख:
दतं छु, मन्तं छु ।
क्‍यालं क्‍यालं मिखा चूलायवं लंय्
मनूत
जूसां छु, मजूसां छु !

–नगू

+

जिमिगु खँ

थी थी भाय्या प्रतिनिधित्व मुना:, मंका: खल:या ग्वसालय् जूगु आमसभा, मंका: कुतलं भाय्प्रति जूगु दमनया बिरोध – नेपा:या इतिहासय् न्हापांगु ख: । थुगु ल्याखं उगु आमसभाया बिशेष महत्व दु । नापं कन्हेखुनु रेडियो नेपा:लं आपक्वीट थी थी भाय्या न्ये प्रशारण याय्गु 'फूलबारी' कार्यक्रमया घोषना अबश्यनं मंका: कुत:या पला:यात खतरा ताय्का उकेयात दिकेत या:गु ख:सां तबं छुं भति अमिगु नीतियात क्वछुके फूगु – सफलताया चिं ख: धाय्मा । थुके प्रस्त क्यं क्यी छखल: छखल: जुया: तय्गु स: सिबय्नं मंका: कुतलं जुइगु ज्यां याकनं सफलता हासिल यायेफु । उकें, भाषाप्रति समान ब्यवहार जुइकेत हानं हानं नं मंका: कुत:या आबश्यक जू । थुकेया लागि थवं थवय् बांला:गु समझदारी दय्मा: । थथे जूसाहे तिनी आजु क्यी लिसे सत्तिक वइ ।

सुभाय् मंका: खल: यात ।

भिन्तुना मोहनी न:खया लसताय् सकल नेपा:मितय्त ।–

तःजिइगु कापः उत्पादनं देया आयात

प्रतिस्थापनय् तिबः बिया वइच्वंगु

श्री बंशीधर इण्डष्ट्रिज लि. या कचा

गणपति कटन मिल्स, बिराटनगरं

उत्पादित

पोलिस्टर, सूटिंग व तःताजिइगु सुतिकापःयात

छ्यलाः स्वदेशी उद्योग यात

थकायत

अबसर बियादिसँ ।

नेपाल सम्वत ११०० न्हूदँया लसताय्

तय्जूया मेगु ल्याः

नेपाल भाषायाः साहित्यकारतय् विचा कःघाना

विचाः विशेषांक

जुयाः

पिदनीगु दु ।

थाकुथि : चांमुन्द्रा प्रेस, थतखा, ये ।